

Geçmiş Sözlü Tarihle Anlamak: Kadirli'den Katılan Gazilere Göre Kore Savaşı

Understanding the Past with Oral History: The Korean War from the Perspective of the Veterans of Kadirli

Cevdet KIRPIK* , İbret DAL**

*Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri, Türkiye
**Yüksek Lisans Öğrencisi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye, Türkiye

ORCID: C.K. 0000-0002-2183-1255;
İ.D. 0000-0003-3800-4181

Sorumlu yazar/Corresponding author:
Cevdet Kırpık,
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Kayseri, Türkiye
E-posta/E-mail: cevdetk@erciyes.edu.tr

Başvuru/Submitted: 26.07.2021
Revizyon Talebi/Revision Requested:
22.08.2021
Son Revizyon/Last Revision Received:
02.12.2021
Kabul/Accepted: 03.12.2021

Atıf/Citation: Kırpık, Cevdet., Dal, İbret.
"Geçmiş Sözlü Tarihle Anlamak: Kadirli'den Katılan Gazilere Göre Kore Savaşı." *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları-Recent Period Turkish Studies* 40 (2021): 135-167.
<https://doi.org/10.26650/YTA2021-974471>

ÖZ

Kore Savaşı, 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore askerlerinin 38. paraleli geçerek Güney Kore'ye saldırmasıyla başladı. Sovyetler Birliği ve Çin desteğindeki Kuzey Kore'ye karşı, öncülüğünü ABD'nin yaptığı Birleşmiş Milletler kuvvetleri savaştı. Türkiye, Birleşmiş Milletlerin çağrısı üzerine Güney Kore'ye destek verdi ve savaşa asker gönderen ülkelerden biri oldu. 1950 sonbaharından itibaren Kore'ye beş binden fazla Türk askeri gönderildi. Bunlar arasında elli asker de Kadirli'dendi. Bu çalışmada savaşa adı geçen ilçeden katılanlara dair bilgiler ortaya çıkarılmış olup bunlardan üç gazi ile sözlü tarih çalışması yapılmıştır. Bulgulara betimsel analiz yöntemi ile ulaşılmıştır. Bulgularda gazilerin Kore'ye gidişleri, savaş sürecinde yaşadıkları, dönüşleri ve savaş sonrası Kadirli'deki hayatlarına dair sıra dışı bilgiler elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Kore Savaşı, Kadirli, Gazi, Sözlü Tarih

ABSTRACT

The Korean War began on June 25, 1950, when North Korean soldiers crossed the 38th parallel and attacked South Korea. United Nations forces, led by the United States, fought against North Korea, which was backed by the Soviet Union and China. Turkey gave support to South Korea in response to the call from the United Nations and was one of the countries sending troops into battle. More than 5,000 Turkish soldiers served in Korea following the autumn of 1950. A total of 50 of these Turkish soldiers were from Kadirli, a town and district in Osmaniye Province. In this study, information about those who served in the war from this district was compiled. In addition, the author conducted an oral history study with three surviving veterans from Kadirli. Findings were obtained through descriptive analysis. The findings yielded extraordinary information about the veterans' journey to the Korean War, their experiences during the war, their return to their homes, and their lives in Kadirli after the war.

Keywords: Turkey, Korean War, Kadirli, Veteran, Oral History

Extended Abstract

Turkey participated on the side of the United Nations in the Korean War that began in the summer of 1950. A brigade was sent from Turkey to fight in the war, including soldiers from the Kadirli district. In this study, 3 of the 50 soldiers from the district were interviewed and communicated their views on the war.

When Japan withdrew from the Korean Peninsula at the end of World War II, the territory was divided into two countries along the 38th parallel. The northern part was occupied by the Soviet Union and the southern part by the United States.

Two separate governmental administrations have been established in Korea, one under the control of the Soviet Union and/or China, and the other under the control of the United Nations. On June 25, 1950, North Korean troops invaded South Korea's territory under the guidance and support of the Soviets. A United Nations force was set up against the invasion, the main burden of which was borne by the United States.

Meanwhile, Turkey, whose territory was threatened by the Soviet Union and who wanted to join NATO, accepted the war on the side of the United Nations and acted with a sense of security. The Korean–Turkish Brigade, number in excess of five thousand, was formed to be sent to war.

For the purpose of this oral history study, the authors conducted interviews with three people who had been soldiers sent to Korea. Among the total number of soldiers sent from Korea, 50 were from the Kadirli district, which was then part of Adana. The information obtained from the interviews was transcribed and coded, the interview texts were compiled by specific topics, and the results were studied using descriptive analysis methods.

Two of the veterans had traveled to Korea on the US ships that came off Iskenderun to carry Turkish soldiers. One of the soldiers, on the other hand, left on a ship departing from Izmir because he was late. Soldiers were sent on their way in large crowds which included family members. Veterans recall that the trip took about a month or a little longer. However, if we look at the news reported in the press with Brigade Commander Tahsin Yazıcı, it is clear that the actual period was shorter.

The starting point for Turkish soldiers in Korea was the city of Pusan. Turkish soldiers who entered the city on October 18, 1950, were greeted by governors and city officials who sang marches, accompanied by Korean and American bands, young girls

with Turkish, Korean, and American flags, and children with flowers. From here, the soldiers were sent to Taegu.

Soldiers found it extremely difficult to find shelter, food and, most importantly, sleep, on the front lines. During their time in Korea, the soldiers were fed mostly canned food and stayed in tents and underground shelters. Soldiers from other countries also experienced similar situations.

The soldiers also relayed various information about the war environment, the effects of the war on the land and its people, and the climate, vegetation, and landforms of the Korean settlements. According to their impressions, Korea had a cold climate, and its geography was mountainous and forested. The Korean people were deeply affected by the war by being exposed to hunger, thirst, and general misery.

All three veterans actually fought in combat and were injured. The most seriously injured veteran was treated in Japan and the others in Korea. The soldiers said that at the end of their service they returned to Turkey by ship, landing in the port of Izmir where they were greeted by a large and enthusiastic crowd.

The veterans involved in the Korean War received medals, certificates, and diplomas from the authorities of the Republic of Korea. The South Korean state has always expressed its gratitude to the veterans in written documents.

It is understood that the public's perception of and access to veterans has changed since the war, with the war's veterans having gained renown. According to the stories told by the veterans, in the immediate postwar period, the public's view of them changed, their real names were almost forgotten, and they were called "Koreans." With the law numbered 1985, published on 27 April 1976, veterans were paid a pension by Turkish government. In this regard, those who actually participated in the war from October 1950, when the Turkish Brigade entered Korea, to the signing of the Panmunjom Armistice Agreement in 1953 in October 1950, were entitled to a pension.

This oral history study brought to light and recorded the individual memories, information, feelings, and thoughts of the selected veterans. These thoughts, memories, and feelings are probably not those reflected in the official documents relating to the Korean War. In this way, the authors obtained important information about the role of Turkish soldiers in the Korean War. The authors also uncovered information about the veterans on impact of the war in general and also specifically on the veterans' lives.

Giriş

Kore, Asya kıtasının kuzeydoğu köşesinde Sarı Deniz ile Japon Denizi arasında; kuzeyde Çin, kuzeydoğuda Rusya ile sınırlı bir coğrafyada yer alır.¹ İlk yerleşme izlerinin tarih öncesi devirlere kadar uzandığı ülkede M.Ö. 1. yüzyıldan itibaren birçok küçük devlet meydana gelmiştir. Zamanla bunlardan bazıları diğerlerine üstünlük sağlayarak sayıları azalmıştır. Goryeo Krallığı (918-1392) döneminde yarımada siyasi birliğe kavuşmuştur. Bu krallık döneminde Kore, yaklaşık 100 yıl Moğol hâkimiyeti altında yaşamıştır. Devlet 1368'de tekrar bağımsızlığına kavuşsa da bir süre sonra yıkılmış ve yerine 1392'de Coson Krallığı kurulmuştur. 20. yüzyılın başına kadarki süreçte Coson Hanedanı'ndan 27 hükümdar yönetime gelmiştir.²

Ülke 19. yüzyılın sonlarında Japonya, Çin ve Rusya'nın rekabetine sahne olmuştur. 1904-1905'teki Rus-Japon Savaşı'nda Kore toprakları, Japonya tarafından Ruslara karşı üs olarak kullanılmıştır. Savaş sonunda 6 Eylül 1905'te imzalanan Portsmouth Antlaşması ile Batılı güçler Japonya'nın Kore üzerindeki haklarını kabul etmiştir. Kore Kasım 1905'te Japon himayesine alınmış, 1910'da ise ilhak edilerek bu devlete bağlı bir eyalet olarak yönetilmiştir. Japonya, kendisine karşı meydana gelen direnişleri sert bir şekilde bastırarak ülkeyi 1945'e kadar yönetmiştir.³

II. Dünya Savaşı sonunda Japonya'nın bölgeden çekilmesiyle ülke, 38. enlem dairesi boyunca ikiye ayrılmıştır. Kuzey kesimi Sovyetler Birliği tarafından, güney kesimi ise Amerika Birleşik Devletleri tarafından işgal edilmiştir. Sovyetler, kendi işgal bölgelerinde Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti adıyla bir devlet kurmuştur. Birleşmiş Milletlerin ülkede tek bir devlet kurulması ve işgalcilerin kademeli olarak çekilmesi kararına Sovyetler Birliği karşı çıkmıştır. Bunun üzerine 38. paralelin güneyinde ABD öncülüğünde 17 Temmuz 1948'de Güney Kore Cumhuriyeti, 9 Eylül 1948'de ise kuzeyde Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti kurulmuştur.⁴ Böylece Kore'de biri Sovyetler Birliği ve diğeri de Birleşmiş Milletler denetiminde olmak üzere iki ayrı yönetim kurulmuş olmuştur.

1 Young Ick Lew, *Brief History of Korea*, New York, The Korea Society, 2000, s. 6; Robert B. Hall, "Kore", *Grolier International Americana*, C.9, İstanbul, Medya Holding A.Ş., 1993, s. 70.

2 Müge Kübra Oğuz, *Choson Krallığı'ndan Dehan İmparatorluğu'na: Kore'nin Dış Politikaları (1876-1910)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2019, s. 17, 20, 25-26; Young Ick Lew, *Brief History ...*, s. 13-14.

3 Justin Corfield, "Korea, Late Yi Dynasty", *Encyclopedia of World History*, C.IV, ed. by Marsha E. Ackermann, Michael J. Schroeder, Janice J. Terry, Jiu-Hwa Lo Upshur, Mark F. Whitterss, New York, Facts on File, 2008, s. 211-213.

4 Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1985, s. 506-507; Tahsin Yazıcı, *Kore Hatıralarım*, İstanbul, Ülkü Basımevi, 1963, s. 7-8.

Sovyetler Birliği, Kore'nin stratejik öneminden dolayı ABD'nin buradan atılmasını istemekteydi. 1949'da Çin'de komünist bir idarenin kurulması ile kendisini daha da güçlü hisseden Sovyetler Birliği, ABD'nin bölgeden uzaklaştırılması için plan yapmaya başlamıştır. Kuzey Kore, Sovyetler Birliği yöneticilerinin talimatı ile harekete geçmiştir.⁵ Kuzey Kore kuvvetleri, 25 Haziran 1950 tarihinde sabaha karşı saat altı civarında 38. enlemi geçerek Güney Kore topraklarına girmiştir.⁶

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 25 Haziran 1950 tarihindeki toplantısında, çarpışmaların hemen durdurulması ve 38. enleme çekilmesini isteyerek Kuzey Kore'yi barışı bozmakla suçlamıştır. Konsey, bütün üye devletlerden bu bölgede silahlı saldırıyı geri püskürtmek ve barışı sağlamak için Güney Kore'ye yardım yapılması çağrısında bulunmuştur. Güvenlik Konseyi'nin bu talebini Birleşmiş Milletlere üye 56 devletten 53'ü ilke olarak kabul ederken Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve Polonya reddetmiştir.⁷ İşgale karşı, esas yükü ABD'nin taşıdığı bir Birleşmiş Milletler Kuvveti oluşturulmuştur. Askerî gücün komutanlığına ise Amerikalı General Mac Arthur getirilmiştir.⁸ Kuzey Kore'ye de Komünist Çin birlikleri destek vermiştir. Çin askerleri savaşa "gö-nüllü" adı altında dâhil olmuşlardır.

Türkiye'nin Savaşa Girişi

Birleşmiş Milletlerin çağrısına ABD'den sonra olumlu cevap veren ikinci ülke Türkiye olmuştur. Çünkü Türkiye II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin yayılcı ve tehditkâr politikası nedeniyle zor bir dönemden geçiyordu. Sovyetler Birliği, savaşın sonlarına doğru 19 Mart 1945'te iki ülke arasındaki Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması'nı uzatmak istemediğini belirterek Türkiye aleyhine sınır değişikliği ile Boğazların ortak savunulması, burada üs talebi ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin değişmesi taleplerinde bulunmuştu. Ardından Gürcistan Bilimler Akademisi'nden iki Gürcü profesör, Ardahan'dan başlayarak Giresun'a kadar olan bölgeyi talep eden açıklamalar yapmıştı.⁹

Sovyetler Birliği'nin talepleri, Türkiye'yi tedirgin ederek Batılı devletlerle yakınlaşma içerisine girmeye zorladı. 6 Nisan 1949'da kurulan NATO'ya giriş için müracaat

5 Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1987, s. 454-455.

6 Yonosuke Nagai, "The Korean War: An Interpretative Essay", *The Japanese Journal of American Studies*, No.1, 1981, s. 151-171.

7 Rifat Uçarol, *Siyasi...*, s. 508.

8 Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl...*, s. 455.

9 Baskın Oran, "Türkiye'nin Kuzeyindeki Büyük Komşu Sorunu Nedir? (Türk-Sovyet İlişkileri 1939-1970)", *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C.25, S.1, 1979, Ayrı Basım, s. 54-55, 57; Aydın Güngör Alacakaptan, "Türk-Sovyet İlişkileri (1921-1945)", *Çağdaş Türk Diplomasisi 200 Yıllık Süreç*, haz. İsmail Soysal, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999, s. 281.

ettiye de üye ülkelerden bazılarının çekinceleri nedeniyle birliğe alınmadı. 14 Mayıs 1950 Genel Seçimleri ile iktidara gelen Demokrat Parti Hükümeti, Kore Savaşı'na Birleşmiş Milletler safında katılma kararı aldı. Türkiye, 25 Temmuz 1950'de Bakanlar Kurulu kararı ile Kore'ye 4.500 kişiden oluşan askerî birlik göndermek istediğini bildirdi.¹⁰ Kararın alınmasında Demokrat Parti yöneticileri ile üst düzey askerlerin NATO'ya giriş için bu durumu bir fırsat olarak görmeleri ve ABD'li yetkililerin onları bu yönde teşvik etmelerinin de etkisi olmuştu.¹¹

Hazırlıklar kapsamında merkezi Ankara olan Kore Türk Tugayı adıyla bir askerî birlik meydana getirildi. 10 Eylül 1950'de ise "*Kore'ye gidecek birliğe, Tümen Komutanı yetkisi ile 2. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın komuta etmesi uygun görülmüştür.*"¹² Bu ülkeye gidecek kişi sayısı; 4.414 er, 395 astsubay, 259 subay, 18 askerî memur ve 4 sivil memur olmak üzere toplam 5.090 kişiye ulaşmıştır.¹³ Tugay daha sonra gemilere binmek üzere İskenderun'a gitmiştir. Kore'ye gidecek askerler ile malzemeleri taşımak üzere ABD tarafından beş gemi tahsis edilmişti. İskenderun ile Kore arası yaklaşık on beş bin kilometreydi. Askerî birliğin ilk kafillesi, 25 Eylül 1950'de İskenderun'dan yola çıktı. Akdeniz, Süveyş Kanalı, Hint Okyanusu üzerinden uzun bir yolculuk sonrası Pusan (Busan) Limanı'na ulaşıldı. 17 Ekim 1950'de karaya çıkan Türk askerleri, büyük bir coşkuyla karşılandılar ve buradan Taegu'ya nakledildiler.¹⁴ Türkiye,

10 Cumhurbaşkanı Celal Bayar başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, 15 Temmuz 1950 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie'nin Kore'ye yardım talebini görüştü. Buna göre Türkiye, dünya barışına katkı sağlamak amacıyla 4.500 kişilik silahlı bir Türk savaş birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermeyi kabul etti. Karar, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü imzasıyla Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne gönderildi. "Kore'ye 4500 Asker Veriyoruz", *Zafer*, 26 Temmuz 1950, s. 1, 8. Kararla ilgili ayrıntı için bkz. "Kore'ye 4500 Kişilik Bir Askerî Kıt'a Göndermeğe Dün Karar Verdik", *Yeni Sabah*, 26 Temmuz, s. 1; "Türkiye Kore'ye Asker Gönderiyor", *Yeni İstanbul*, 26 Temmuz 1950, s. 1.

11 Gazetelere yansıyan habere göre Bakanlar Kurulu kararı alınmadan birkaç gün önce ABD'li Cumhuriyetçi Senatör Harry P. Cain Türkiye'yi ziyaret etmişti. Karar öncesinde düzenlediği basın toplantısında Senatör Cain, BM üyesi ülkelerin Kore Savaşı'nda kendilerine yardım etmezse teşkilatın dağılacakını ve her devletin kendi başının çaresine bakmak zorunda kalacağını, Türkiye'nin Sovyet tehdidine rağmen Kore'ye asker göndermesinin BM üyesi ülkelere iyi bir örnek olacağını, kendisinin Türkiye'nin NATO'ya girmesi taraftarı olduğunu, Kore'ye asker gönderilmesinin bunu kolaylaştıracağını belirtmiştir. "Kore'ye 4500 Asker Veriyoruz", *Zafer*, 26 Temmuz 1950, s. 1, 8; "Türkiye'nin Kore'ye Yardımı Dünyada Şerefini Artıracak", *Akşam*, 26 Temmuz 1950, s. 1, 2; "Amerikalı Senatör Vaziyeti Anlatıyor", *Yeni Sabah*, 26 Temmuz 1950, s. 1. Öyle anlaşılıyor ki ABD, Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesini istemiş, karşılığında NATO'ya alınacağı hususunda güvence vermiştir. Türkiye'nin Kore Savaşı'na girişi hususunda bkz. Mesut Uyar-Serhat Güvenç, "One Battle and Two Accounts: The Turkish Brigade at Kunuri in November 1950", *The Journal of Military History*, C.80, S.4, Ekim 2016, s. 1117-1147. Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesi ve savaşta mücadeleleri hakkında geniş bilgi için bkz. Mim Kemal Öke, *Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore 1950-1953*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1990; Özgür Yıldız-Ahmet Azman, *Şimal Yıldızı Kore'de*, Ankara, Astana Yayınları, 2020.

12 *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Fon Kodu: 30.11.1.0, Yer No: 216.30.6, 10.09.1950.

13 Celâl Dora, *Kore Savaşında Türkler 1950-1951*, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1963, s. 7; Ahmet Mehmetefendioğlu, "Bir Kutup Yıldızının Hikayesi Savaşta Asker, Barışta Elçi", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi (ÇTTAD)*, C.X, S.22, Bahar 2011, s. 194.

14 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 82, 100, 101.

savaşa Güney Kore'ye yardım için fiilen kuvvet gönderen 18 ülkeden biriydi. Kore'deki Türk askeri sayısı yaklaşık 5.455 olmuş; böylece üç yıllık zaman zarfında görev yapanlar toplamda 15.000 kişiye ulaşmıştır. Türkiye; Güney Kore, ABD ve Birleşik Krallık'tan sonra Kore'de en fazla kuvvet bulunduran dördüncü devlet olmuştur.¹⁵ Bu nedenle savaşta göz ardı edilemeyecek bir rol üstlenmiştir.

Kadrlili askerlerin de bulunduğu Birleşmiş Milletler ordusu içerisinde görev yapacak olan Türk Tugayı'na "North Star-Kutup Yıldızı" kod adı verilmiştir. Tugay, Kore'de kaldığı süre içerisinde değişik cephelerde mücadele ederek savaşın gidişatına çok önemli katkılarda bulunmuştur. Türk askeri Kore'de; 25 Kasım-1 Aralık 1950 tarihlerinde gerçekleşen Kunuri muharebelerinde, 23 Ocak 1951'de başlayan Kumyang-ni muharebelerinde Kum Kale'de, Mayıs 1953'te ise Vegas-Karson ve Elko muharebelerinde mücadele etmiştir.¹⁶

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin tehdidi nedeniyle zor bir dönemden geçen Türkiye'nin bu savaşa katılması, ona NATO'ya katılma yolunu açmıştır. NATO ülkelerinden gelen davet üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi, Şubat 1952'de Türkiye'nin NATO'ya girişini kabul etmiştir.¹⁷ Böylece Türkiye, savaşın ikinci yılında verdiği katkının semeresini alarak kendini güvende hissetmeye başlamıştır.

Üç senelik uzun ve zorlu mücadeleler sonrasında Türkiye'nin de içinde yer aldığı Birleşmiş Milletler kuvvetleriyle Çin ve Sovyetler Birliği'nin desteklediği Kuzey Kore arasındaki savaşta taraflar birbirlerine kesin bir üstünlük sağlayamamıştır. Ancak başlangıçta kuzeylilerce işgal edilen Seul kurtarılmış ve taraflar savaş öncesi konumlarına geri çekilmişlerdir. Türk Tugayı bu savaşta 37 subay, 26 astsubay, 658 er olmak üzere toplam 721 şehit vermiş; 234 asker esir olmuş ve 175 kişi de kaybolmuştur. Savaşta 2.147 asker ise yaralanmıştır.¹⁸

Taraflar arasında savaş sona erdiren ateşkes antlaşması, 27 Temmuz 1953'te Panmunjom'da imzalandı. Ateşkese göre 38. enlem çizgisi, Kuzey Kore ile Güney Kore

15 Stanley Sandler, *The Korean War: No Victors, No Vanquished*, Kentucky, The University Press of Kentucky, 1999, s. 162; Schnabel ve Watson ise Türkiye'nin Kore'de kuvvet bulundurma bakımından beşinci ülke olduğunu belirtmektedir. James F. Schnabel-Robert J. Watson, *The Joint Chiefs of Staff and National Policy Korean War*, C.III, Washington, History of the Joint Chiefs of Staff, 1998, s. 293.

16 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, "Muğla-Milas Kore Gazilerinin Anıları Işığında Kore Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme", *Tarih Okulu Dergisi*, S.XVII, 2014, s. 555, 558-560.

17 Sayim Türkman, "Kore Savaşı ve Türkiye'nin Nato'ya Giriş", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi/Journal of Turkish World Studies*, C.XIV, S.2 Kış 2014, s. 131-148.

18 Ahmet Mehmetefendioğlu, "Bir Kutup...", s. 194. Sandler'e göre ise Kore'ye giden Türk kuvvetleri 750 civarında şehit vermiş, 2.068 kişi yaralanmış, 234 asker esir düşmüş ve 173 kişi de kaybolmuştur. Stanley Sandler, *The Korean War*, s. 163.

arasındaki sınırı teşkil ediyor, taraflar arasında askersiz bir bölge oluşturuluyor ve bir askerî ateşkes komisyonu kuruluyordu.¹⁹

Türkiye, uluslararası barışa katkı sağlama ve Sovyetler Birliği tehdidi karşısında kendini güvenceye alma gibi amaçlarla BM'nin yanında girdiği savaşta önemli başarılar elde etti. Kore'ye giden askerler arasında Kadirli nüfusuna kayıtlı olanlar da vardı. Bu askerler tıpkı diğerleri gibi vatani görevlerinin az ya da çok bir kısmını Kore'de tamamladılar. Ancak çoğunun ismi, gösterdiği fedakârlık ve kahramanlık unutuldu. Bu çalışmada savaşa Kadirli'den katılan askerlerin künyelerinin tespiti ile halen hayatta olanların anılarına yer verilmiştir.

Kore Savaşı'na Kadirli'den Katılan Askerler

Kore Savaşı'na Kadirli'den katılan ve halen hayatta olan gazileri tespit etmek için Kadirli Askerlik Şubesi, Kadirli Nüfus Müdürlüğü, Ziraat Bankası Kadirli Şubesi ve Kadirli Şehit Aileleri ve Gaziler Derneği ile iş birliğine gidilmiştir. İlk olarak Kadirli Askerlik Şubesi'nden Kore Savaşı'na katılan askerlerin isim listesi ve kısa biyografilerinin yer aldığı dokümanlar temin edilmiştir. Kadirli Nüfus Müdürlüğü'nden savaşa katılan gazilerin adresleri ve sağ olup olmadıkları araştırılmış, daha sonra halen Ziraat Bankası Kadirli Şubesi'nden maaş alanlar tespit edilmiştir. Kadirli Askerlik Şubesi'nde yapılan arşiv ve belge araştırması sonucunda Kore Savaşı'na Kadirli'den katılan askerlerin isimlerine ve kısa biyografilerine ulaşılmıştır (bkz. Tablo 1).

	Adı Soyadı	Rütbesi	Baba Adı	Doğum Tarihi	Köyü/Mahallesi
1	A. Seyfittin Özkan	Er	Hüseyin	1929	Seyhan
2	Abdullah Demiray	Er	Mustafa	1930	Karabacak Köyü
3	Adil Karabulut	?	?	?	?
4	Ahmet Çözeli	Er	Süleyman	1930	Savrun Mah.
5	Ahmet Kestel	Er	Durdu Mehmet	1929	Bahadır Köyü
6	Ahmet Orak	Er	Ali	1928	Cemalpaşa Mah.
7	Ahmet Telsiz	Çavuş	Hasan	1928	Armağanlı Köyü
8	Ali Dalmış	Er	Mehmet	1929	7 Mart Mah.
9	Ali Demirkan	?	?	?	?
10	Ali Erdoğan	Er	Yusuf	1930	İlbistanlı Köyü
11	Ali Kafalı	Er	Osman	1929	Oruçbey Köyü
12	Ali Karakeçili	Er	Halil	1931	Yeni Mah.
13	Ali Kaya	Er	Ahmet	1929	Karatepe Köyü
14	Ali Üstünel	Er	İbrahim	1930	Aşağı Bozkuyu Köyü
15	Ali Zararsız	Er	Hasan	1929	Dere Mah.
16	Bayram Demircioğlu	Er	Halil	1929	Karaömerli Köyü

19 Rifat Uçarol, *Siyasi...*, s. 509.

17	Davut Eker	Er	Hüseyin	1928	Yeşiltepe Mah.
18	Durmuş Ali Doru	Er	İsmail	1930	Tatarlı Köyü
19	Efendi Torlak	Er	Mehmet	1930	Döğenli Köyü
20	Hacı Mustafa Gannemoğlu	Onbaşı	Mahmut	1930	Aydınlar Köyü
21	Hacı Nebi Körlü	Er	Ahmet	1927	Aşağıbozkuyu Köyü
22	Hakkı Yumuşak	Er	Süleyman	1928	Yeşiltepe Mah.
23	Hasan Yalçınöz	Er	Yusuf	1929	Sofular Köyü
24	Hüseyin Gökkaya	Er	Ömer	1927	Göztaşı Köyü
25	Hüseyin Or	Er	Rıza	1930	Şabaplı Köyü
26	İbrahim Torun	Er	Ömer	1929	Halitağalar Köyü
27	İsmail Gökçiler	Er	Ahmet	1931	Tatarlı Köyü
28	İsmail Koca	Çavuş	Keko	1931	Tufanpaşa Mah.
29	İzzet Davutluoğlu	Er	Ahmet	1930	Döğenli Köyü
30	Mehmet Bahargülü	Er	Hasan	1929	Yenigün Köyü
31	Mehmet Kestek	Çavuş	Duran Mehmet	1930	Coşkunlar Köyü
32	Mehmet Kürdoğlu	Çavuş	Ahmet	1927	Mehmetli Köyü
33	Mehmet Topçu	Er	Hüseyin	1930	Yoğunluk Köyü
34	Mehmet Yeşildağ	Er	İsmail	1930	Aşağıcıyanlı Köyü
35	Mehmet Zeki Akarca	Er	İbrahim	1930	Karakütük Köyü
36	Murtaza Yörek	Er	Mehmet	1929	Azaplı Köyü
37	Musa Karakuş	Er	Halil		Kümbet Köyü
38	Mustafa Akçalı	Er	Mehmet	1930	Bağ Mah.
39	Osman Körlü	Er	Hasan	1929	Aşağı Bozkuyu Köyü
40	Osman Otcu	Er	Hasan	1930	Kızıyusflu Köyü
41	Osman Şavran	Er	Mahmut	1929	İlbistanlı Köyü
42	Osman Var	Onbaşı	Hasan	1930	Şehit Köyü
43	Osman Velioğlu	Er	Mehmet	1931	Yukarıbozkuyu Köyü
44	Ömer Keleş	Er	?	1926	Pazar Mah.
45	Şefik Keser	Onbaşı	Abdullah	1928	Pazar Mah.
46	Üzeyir Akgüloğlu	Er	Rıfat	1929	Kiremitli Köyü
47	Veli Abiç	Er	Veli	1928	Erdoğdu Köyü
48	Veli Hazır	Onbaşı	Hüseyin	1929	Yusuf İzzettin Köyü
49	Veysel Köstü	Onbaşı	İbrahim	1930	Cemalpaşa Mah.
50	Yusuf Karaman	Onbaşı	Musa	1931	Yukarıcıyanlı Köyü

Tablo 1: Kadirli'den Kore Savaşı'na Katılan Askerler²⁰

Tabloya göre Kore Savaşı'na Kadirli'den toplam 50 asker katılmış olup bunlardan biri 1926, üçü 1927, altısı 1928, 15'i 1929, 17'si 1930 ve beşi de 1931 doğumluydu. Bununla birlikte üç askerin doğum tarihlerine ulaşılammıştır. Yine bu askerlerden dördünün rütbesinin çavuş, altısının onbaşı, 38'inin er olduğu tespit edilmiştir. Kayıtlarda iki askerin de rütbe bilgilerine ulaşılammıştır.

20 Kadirli Askerlik Şubesi Arşiv Kayıtları.

Tablodaki veriler, savaşa katılanlarla ilgili bilgiler sunsa da onların savaşa dair hatıraları hakkında herhangi bir şey söylememektedir. Resmî belgelere yansımaları pek mümkün olmayan savaşa dair genel bilgilere ve savaşa her bir askerin yaşadığı bireysel tecrübelerine ancak gazilerin anıları vasıtasıyla ulaşılabilmektedir. Geçmişin bu şekilde araştırılması söz konusu olduğunda devreye sözlü tarih girmektedir.

Sözlü tarih, uzun süredir tarihçiler için sağlıktan aile ve iş hayatına ve siyasi konulara kadar insan hayatını ilgilendiren hemen her konuda başvuru metodolojik bir araçtır. Sözlü tarih metodu ile bireylerin herhangi bir olaya dair duygu, düşünce ve tecrübelerine ulaşabilmek mümkündür. Böylece resmî belgelerin açıklayamadığı yaşantıların ortaya çıkması sağlanır. Sözlü tarih hayat hikâyesine dair ayrıntılı görüşmeleri, biyografik mülakatları ve kişisel anlatıları da kapsar ancak basit otobiyografiden farklıdır.²¹

“İnsanın algıladıklarından elde edilen tarihsel kaynakların tümü öznel ve ancak sözlü kaynaklar bu öznelliğe meydan okumamızı, gizli gerçeğe ulaşmak umuduyla belleğin katmanlarına inmemizi ve karanlıklarına girmemizi sağlar.”²²

Sözlü tarih kapsamında yaşlı insanlarla yapılan mülakatlar, bütün benzer tarihsel kaynaklar ve sözlü tarih kaynakları metodolojik bir soruna yol açmazlar.²³ Şu hâlde Kadirli'den savaşa katılan gazilerle yapılan sözlü tarih çalışmasıyla resmî belgelere yansımaları pek mümkün olmayan birçok gerçeğe ulaşılabilecektir. Başka bir ifade ile savaşa onların gözüyle bakmak, onların savaşa dair duygu ve düşüncelerine, yaşadıkları sıra dışı hikâyelere ulaşmak mümkün olacaktır.

Şüphesiz Kadirli'den katılan askerlerden her birinin savaşa dair kendine özgü hayat hikâyeleri vardı; ancak olayın üzerinden uzunca bir süre geçmesi nedeniyle çoğu öldüğü için yalnızca üçüne ulaşmak mümkün oldu. Görüşme yapılan gaziler Kadirli Yoğunluk köyünden 1930 doğumlu Mehmet Topçu, Yeşiltepe Mahallesi'nden 1928 doğumlu Davut Eker, Karakütük köyünden 1930 doğumlu Mehmet Zeki Akarca'dır. Gazilerin yaşlarının ileri olmasına rağmen güçlü bir hafızaya sahip oldukları, konuşma ve duyma yetilerinde herhangi bir sorun olmadığı bizzat müşahede ve tespit edilmiştir. Keza bu durum aile efradının verdiği bilgilerle de teyit edilmiştir.

Gazilerle yapılan mülakat öncesinde literatür taraması ve doküman incelemesi yoluyla Kore Savaşı'na dair alan yazında yer alan temel başvuru kaynakları tespit edilip

21 Kathryn Haynes, “Other Lives in Accounting: Critical Reflections on Oral History Methodology in Action”, *Critical Perspectives on Accounting*, C.21, S.3, Mart 2010, s. 221-222.

22 Paul Thompson, *Geçmişin Sesi*, yay. haz. Ayşen Anadol, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 103, 132.

23 Paul Thompson, *Geçmişin...*, s. 103, 132.

incelenerek görüşmeye esas soruların neler olabileceği belirlenmiştir. Belirlenen gazilerle görüşme yapmak üzere ana başlıklar altında yarı yapılandırılmış mülakat soruları hazırlanmış, daha sonra sorular alt başlıklar halinde genişletilmiştir. Konunun aydınlatılmasına yardımcı olması için gerektiğinde ilave sorular sorulmuş, böylece esnek ve sohbet havasında bir mülakat gerçekleştirilmiştir.²⁴

Görüşmeden elde edilen veriler yazıya geçirilip kodlama yapılarak görüşme metinleri belirli temalar altında toplanmış ve bulgular, betimsel analiz yöntemiyle ortaya konmuştur.

“Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır.”²⁵

Nihayet elde edilen bulgular, literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak gerektiğinde benzerlik ve farklılıklara yer verilmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Sözlü tarih çalışması kapsamında gazilerle yapılan mülakatlar analiz edildiğinde Kore Savaşı için asker seçimi, seçimden sonraki işlemler, yolculuk, hedeflenen yere varış, görevler, kullanılan savaş araç gereçleri, düşman algısı, iş birliği yapılan ülkeler, savaşta hayat şartları, Kore’ye dair izlenimler, gösterilen kahramanlıklar gibi hususların ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Kore’ye Gidecek Askerlerin Seçilme Usulü

Gazilerin Kore Savaşı’na gitmek üzere seçilme yöntemlerini tespit etmek için sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkıldığında, kura ile seçildikleri anlaşılmaktadır. Her üç gazi de isimlerinin kurada çıkması sonucu savaşa gittiklerini belirtmişlerdir. Mehmet Topçu bu konuda *“Asker seçiminde gönüllülük veya zorunluluk usulü yerine kura yöntemi uygulandı. Üç kez kura çekildi ve her üç kurada da bana Kore görevi çıktı.”* demiştir. Davut Eker de *“Orada üç kere kura çekimi yapıldı ve her defasında da*

24 Görüşme yapılmak üzere önceden irtibat kurularak izin alınmış ardından bilgi ve rızaları dâhilinde ses kaydı yapılmış; böylece sözlü ifadeler ve tepkiler olduğu gibi doğal bir şekilde kaydedilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler Mehmet Topçu ile 07.10.2018 tarihinde saat 16:30’da ikamet etmekte olduğu Yoğunluk köyündeki evinde, Davut Eker ile Kadirli Yeşiltepe Mahallesi’ndeki evinde 06.11.2018 tarihinde saat 16:10’da ve Mehmet Zeki Akarca ile de Karakütük köyündeki evinde 16.11.2018 tarihinde saat 16:00’da gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar ortalama 30 dakika ile bir saat arasında sürmüştür. Gazilerden Mehmet Zeki Akarca, mülakattan yaklaşık sekiz ay sonra vefat etmiş; 13 Mayıs 2019’da ilçe kaymakamı, belediye başkanı ve garnizon komutanı ile çok sayıda vatandaşın katıldığı resmî cenaze merasimi sonrasında defnedilmiştir. “93 Yaşındaki Kore Gazisi Hayatını Kaybetti”, 14.05.2019 (Çevrimiçi), <https://www.cnnurk.com/yerel-haberler/osmaniye/kadirli/93-yasındaki-kore-gazisi-hayatini-kaybetti-993754>, 22.02.2021.

25 Ali Yıldırım-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 224.

benim adım kurada çıktı.” diyerek seçilme yöntemini belirtmiştir. Öyle anlaşılıyor ki kura çekimi bir kez değil üç defa tekrarlanmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Mehmet Zeki Akarca ise sadece “*kura ile seçildim*” demekle yetinmiştir.

Kura, Kore için asker seçiminde kullanılan yöntemlerden biridir.²⁶ Bunun dışında zorunlu ve gönüllü seçim usulleri de uygulanmıştır.²⁷ Kuranın üç kez yenilenmesi ise başka askerî birliklerde de uygulanan bir yöntemdir.²⁸ Kore’ye giden Türk Tugayı Komutanı Yazıcı’ya göre ilk başta Kore’ye götürülecek askerlerin hepsinin 1929 doğumlu yani 21 yaşında olması kararlaştırılmışken gönüllüler nedeniyle bu kurala uyulmayarak, aslında terhis zamanı yaklaşmış olan 1928’liler de kafilere dâhil edilmiştir.²⁹ Görüşme yapılan gazilerden Davut Eker’in 1928 doğumlu olduğu ve kura ile gittiği dikkate alınırsa Yazıcı’nın belirttiği hususun genel bir kural olmadığı sonucuna varılabilir.

Seçimden Sonraki İşlemler

Gaziler kura çekildikten sonra neler yaptıklarını ve hazırlık mahiyetinde yapılanları da belirtmişlerdir. Buna göre her asker, mensubu bulunduğu askerî sınıfın özelliğine göre eğitim görmüş, girilecek savaş için askerî bilgi ve becerilerin artırılması yoluna gidilmiştir. Bu hususu Davut Eker, “*Daha sonra Kore’ye gidecekleri, savaş eğitimi için trenle İzmir’e götürdüler. Orada dört ay özel bir eğitim aldık. Ben uçaksavar silahı kullanıyordum. Havaya balon gönderip ona nişan aldirarak ateş ettirdiler. Gözlerimizi bağlayıp piyade tüfeklerimizi söküp-takmasını öğrettiler.*” şeklindeki ifadeleriyle dile getirmektedir. Mehmet Topçu ve Mehmet Zeki Akarca ise savaş için ayrıntılı askerî eğitimi Ankara’da aldıklarını dile getirmişlerdir.

Gazilere, kura çekiminden sonra ve Kore’ye hareket etmeden önce aile, eş ve dostlarıyla zaman geçirmeleri için izin verilmiştir. Davut Eker bu konuyu “*adımız kurada çıktıktan sonra bize memlekete gitmemiz için on günlük izin verdiler*” diyerek izah etmiştir. Diğer gaziler de benzer şekilde on günlük izne gönderildiklerini belirtmişlerdir.

26 Başka gazilerin anlatılarından da kura ve gönüllülük usullerinin uygulandığı anlaşılmaktadır. Mesela Kore’ye kura ile seçilen askerlerden biri Kars’ın Dikme köyünden Muhittin Polatel’dir. İlyas Topçu, *Kore Savaşı ve Kars-Ardahan İğdir Kore Şehitleri ve Gazileri*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars, 2009, s. 99. Denizlili İsmail Hakkı Nohutçu ise Kore’ye gönüllü olarak gitmiştir. Ercan Haytoğlu, “Denizli’li Kore Savaşı Gazisi İsmail Hakkı Nohutçu Gözüyle Kore Savaşı”, *Geçmişten Günümüze Denizli Dergisi*, S.1, Ocak-Şubat-Mart 2004, s. 22.

27 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, “Muğla-Milas...”, s. 551-552; Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 59-60; Selim Özcan, “Kore Savaşı ve Savaşa Katılan Amasyalı Şehit ve Gaziler”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y.12, S.33, Aralık 2019, s. 738.

28 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih Çerçevesinde Kore Gazilerinin Kore Savaşıyla İlgili Hataları”, *Millî Folklor*, S.94, 2012, s. 127-128.

29 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, 1963, s. 59.

Ancak Davut Eker vedalaşmak ve hasret gidermek için kendisine verilen on günlük izin süresini aşmış ve bir ay kadar gecikmiş, geç kaldığı için de askerlik şubesi onu İzmir'e göndermiştir. Bu yüzden Davut Eker İskenderun kafilesi ile değil, İzmir kafilesi ile yola çıkmıştır.

Gaziler kura usulü ile seçildikten sonra savaşa hazırlanmışlar, bu çerçevede savaşta kullanılacak muhtemel savaş araç gereçlerini kullanmak ve bu konuda beceri kazanmak için detaylı bir eğitim sürecinden geçirilmişlerdir. Uygulama, ülkenin değişik yerlerinden katılan diğer askerler için de geçerliydi.³⁰ Kore için seçilen askerlere Türk ve Amerikalı komutanlar tarafından ve mümkün mertebe alışkanlık sağlamaları bakımından Amerikan silahları ile eğitim yaptırılmıştır.³¹ Kore için oluşturulan tugayda 241. Alay Komutanlığı yapan Dora'ya göre bu askerler için on günlük memleket izni genel bir kuraldı.³²

Yolculuk

Gaziler, savaş eğitimi ve memleket izni sonrasında Kore'ye gitmek üzere biri İskenderun ve diğeri İzmir olmak üzere iki farklı merkezden çıkış yapmışlardır. Kore'ye gidecek askerlerin önemli bir kısmı Ankara'dan trenle İskenderun'a ulaşmıştır. Buraya gelen askerler, diğer şehirlerden gelecek askerleri beklediklerinden bir süre burada oyalanmışlardır. Savaşa gidecekleri uğurlamak üzere çok sayıda insan limana kadar gelmiştir. Bu durumu Mehmet Zeki Akarca, "*Birçok askerın eşi, çocukları, anne-babası veya diğer yakınları askerleri uğurlamaya limana gelmişlerdi.*" şeklinde dile getirmiştir. Yine aynı şekilde Gazi Mehmet Topçu da İskenderun Limanı'nın askerler ve asker yollamaya gelenlerle dolu olduğunu belirtmektedir. Davut Eker ise İzmir Limanı'na asker yakınları ve vatandaşların geldiğini beyan etmiştir.

Kore Savaşı'na katılan ve kendileriyle görüşme yapılan gazilerin üçü de gemilerle Akdeniz, Süveyş Kanalı, Kızıldeniz, Umman Denizi, Hindistan, Seylan, Malezya ve Filipinler üzerinden gittiklerini beyan etmişlerdir. Seyir halindeyken geminin güzergâhı, uğranılan limanlar ve bir sonraki durağın neresi olacağı konusunda askerlere sürekli bilgi verilmiştir. İskenderun Limanı'ndan hareket eden Mehmet Topçu ve Mehmet Zeki Akarca'nın bulunduğu gemide sadece Türk askerleri yer alırken, Davut Eker'in bindiği

30 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, "Muğla-Milas...", s. 552.

31 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 59; Celâl Dora, *Kore Savaşında...*, s. 21. Savaşa Denizli'den katılan İsmail Hakkı Nohutçu ise Seferihisar'daki hazırlık eğitimlerini Türk yapımı Kırıkkale tüfekleriyle yaptıklarını belirtmiştir. Ercan Haytoğlu, "Denizli'li Kore...", s. 22.

32 Celâl Dora, *Kore Savaşında...*, s. 16.

gemide Yunan askerleri de bulunmaktaydı. Eker, gemide bulunan askerler konusunda “Bizim gemide yaklaşık 2.000 Türk ve 1.000 kadar Yunan askeri vardı.” demiştir. Onun beyanına göre yolculuk esnasında Yunan askerleri, Türk askerlerine karşı yer yer düşmanca bir tutum sergilemişlerdir. Bu hususu Eker, “Kızıldeniz’de seyir halindeyken Yunan askerler, Türk askerlerine önce yemek verilmesini bahane ederek bizim askerlerimizin yemeğine zehir katmışlar. Zehirlenen üç askerimiz kurtarılamayarak orada vefat etti.” şeklinde ifade etmiştir. Bundan başka Kore’ye asker taşıyan gemilere bazı bölgelerde tepki gösterildiği anlaşılmaktadır. Eker bu konuda; “Süveyş Kanalı’nı geçerken Araplar bizim gemiyi taşıdılar.” ifadelerine yer vermiştir.³³ Gaziler, seyahat güzergâhındaki denizlerin o anki özellikleri ve görünümü ile yolculuğun süresi hakkında da bilgi vermişlerdir. Eker, “Akdeniz berrak ve dingin, Umman Denizi son derece hurçındı.” derken; Mehmet Zeki Akarca ise “Uçsuz bucaksız denizlerde günlerce yol aldık ve 33 günde Kore’ye ulaştık.” şeklinde konuşmuştur.

Kore’ye giden Tugay’da yer alan askerler (sayıları, sınıfı vs.) ile yurt içi ve yurt dışındaki seyahat bilgileri (yola çıkış zamanı, güzergâhı, süreçte yaşananlar vs.) güvenlik gerekçesiyle basına pek yansıtılmamıştır.³⁴ Bununla birlikte gazilerin verdiği bilgilerin büyük bir kısmını değerlendirebilecek verilere sahibiz. Savaşa katılan askerler savaş yerine gidiş için iki ayrı çıkış noktası kullanmışlardır. Öyle anlaşılıyor ki ilk yola çıkanlar Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasında hareket eden Kore Türk Tugayı’nda yer almışlardı. Yazıcı’nın verdiği bilgiye göre Türk askerlerini taşımak üzere İskenderun önlerine üç ABD gemisi gelmişti. Bunların ilki 25 Eylül 1950’de, ikincisi 26 Eylül’de ve üçüncüsü de 29 Eylül’de yola çıkmıştı.³⁵

Gazilerin İskenderun Limanı’ndan hareketle Akdeniz ve Süveyş Kanalı’nı geçtikten sonra uzun süren bir yolculuktan sonra Kore’ye ulaştıkları anlaşılmaktadır. Gazilerden biri yolculuğun 33 gün sürdüğünü belirtirken, diğeri gün vermeksizin uzun sürdüğünü

33 Mevcut kaynaklarda Eker’in verdiği bilgileri teyit ya da reddeden verilere ulaşılamamıştır.

34 Kore’ye yapılan asker sevkîyatının yurt içindeki aşamaları ve yurt dışına hareket zamanına dair haberler askerlerin yol güvenliği sağlama adına askerî sır olarak kabul edildiğinden birkaç istisna dışında gazetelere yansıtılmamıştır. Haberler, Millî Savunma Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığı’nın belirlediği usul ve esaslar dairesinde yapılabilmüş bu kısıtlamalar 28 Eylül 1950 Perşembe gününe kadar devam etmiştir. “Birliğimiz Kore Yolunda”, *Zafer*, 29 Eylül 1950, s. 1, 4. Basın hürriyetine hâle gelmemesi için belirlenen kurallara uymayan gazetelere herhangi bir cezai işlem yapılmamıştır. Bu konuda yasal bir düzenlemeye gidilmediği gibi mevcut Ceza Kanunu da uygulanmamıştır. “Kore’ye Hareket Eden Birliğin Resimleri”, *Zafer*, 8 Ekim 1950, s. 1, 3. Kore’ye askerlerle aynı gemide giden Türk birliğinde alay komutan yardımcısı olarak görev yapan Yarbay Natık Poyrazoğlu, aynı zamanda *Zafer* gazetesi için muhabirlik de yapmıştır, Esra İlky Keloğlu İşler-Serdar Analı, “Kore Savaşı’na Katılma Sürecinde Basın Yoluyla Halkın Onayını Arttırmak”, *Erciyes İletişim Dergisi “Akademia”*, C.4, S.2, 2015, s. 88. Poyrazoğlu belki de yine güvenlik nedeniyle asker sayısı, yer ve zaman konularında oldukça sınırlı bilgi vermektedir. “Kore Harp Birliğimiz Süveyş’ten Nasıl Geçti?”, *Zafer*, 13 Ekim 1950, s. 1, 4; “Birliğimiz Kızıl Kore’ye Gidiyor”, *Zafer*, 26 Ekim 1950, s. 1, 4.

35 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 85; “Kore’ye Giden Birliğimiz Süveyş Kanalı’ndan Geçti”, *Akşam*, 29 Eylül 1950, s. 1.

dile getirmiştir. Başka bir çalışmada; Milaslı gazilerden biri yolculuğun 28, diğeri ise 29 gün³⁶, Kayserili Astsubay Mehmet Karamustafaoğlu ise 31 gün sürdüğünü belirtmiştir.³⁷ Kore'ye giden tugayın komutanı Yazıcı ise İskenderun'dan yola çıkan gemilerden ilkinin 22, ikincinin 25 ve üçüncü geminin de 21. günde Pusan Limanı'na yanaşarak askerleri boşalttığını dile getirmektedir.³⁸

Kore yolunda Yunan askerleriyle İzmir'den hareketle eden aynı gemide seyahat eden gazinin Yunanlarla Türk askerleri arasındaki güvensizliğe, hatta cinayete dair ifadeleri ilginçtir. Başka gaziler de benzer şekilde Yunan askerleriyle geçimsizliğin yaşandığını, işin kavgaya kadar vardığını dile getirmişlerdir.³⁹

Yolculuk süresinin farklı kişiler tarafından farklı sürelerle ifade edilmesi, muhtemelen olayın üzerinden uzun zaman geçmesiyle ve yanlış hatırlamayla ilgilidir. Gemilerin varış süreleri konusunda kendisi de 26 Eylül'de İskenderun'dan kalkan gemide bulunan Yazıcı'nın verdiği bilgileri esas almanın doğru olacağı düşünülmektedir. Buna göre İskenderun'dan hareket eden askerlerin ilk grubu 17 Ekim'de Pusan şehrine ulaşmıştır.⁴⁰

Pusan'da Karşılama ve Savaş Bölgesine İntikal

Gaziler, karaya ilk ayak bastıkları yer ve savaş bölgesine intikal konusunda çeşitli bilgiler vermişlerdir. Mehmet Topçu bu hususu; *“Kore’de karaya ilk çıktığımız yer Pusan Limanı idi. Orada bizi Türk irtibat subayları karşıladı ve askeri kıyafetler giydirilip silahlar verildi. Daha sonra da savaş bölgesine hareket edildi. Yol emniyeti açısından savaş bölgesine yavaş ve kademeli bir şekilde intikal gerçekleştirildi.”* sözleriyle anlatmıştır. Diğer gaziler de kendilerini taşıyan gemilerin Kore'deki ilk durağının Pusan olduğunu daha sonra iç bölgelere doğru götürüldüklerini belirtmişlerdir.

36 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, “Muğla-Milas...”, s. 551-552.

37 “Mehmet Astsubayın Anlatımıyla Kore Yolculuğu”, 17.09.2018 (Çevrimiçi), <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/mehmet-astsubayin-anlatimiyla-kore-yolculugu/1256622>, 15 Eylül 2021.

38 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 85, 100.

39 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 131-132.

40 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 100; “Savaş Birliğimiz Kore’ye Vastı Oldu”, *Zafer*, 19 Ekim 1950, s. 1; “Savaş Birliğimiz Kore’de Hararetle Karşılandı”, *Akşam*, 19 Ekim 1950, s. 2; “241. Şanlı Piyade Alayımız da Dün Sabah Pusan Limanında Karaya Çıktı”, *Yeni Sabah*, 19 Ekim 1950, s. 1; Ercan Haytoğlu, “Kore Gazisi Kadir Nurlu”, *Geçmişten Günümüze Denizli Yerel Tarih ve Kültür Dergisi*, S.33, Eylül-Aralık 2012, s. 15; Ercan Haytoğlu, “Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.11, 2002 (1), s. 89.

Harita 1: Kore'ye giden Türk tugayının Pusan'dan sonra ilk toplandığı Teagu şehrini gösterir harita.⁴¹

Pusan'a ayak basan Türk askerleri, Kore ve Amerikan bandoları eşliğinde marşlar söyleyen valilik ve belediye memurları ile ellerinde Türk, Kore ve Amerikan bayrakları taşıyan genç kızlar ve çiçek taşıyan çocuklar tarafından karşılandılar.⁴² Pusan, BM gemilerinin kolaylıkla yanaşabildiği, asker sevkiyatı bakımından önemli bir liman olduğu kadar elverişli bir hava üssüne sahipti.⁴³ Kanadalı gazilerin belirttiğine göre iki milyon kadar insanın bulunduğu şehirde su ve tuvalet yoktu ve her yeri kötü kokular kaplıyordu.⁴⁴ Yazıcı'nın verdiği bilgiye göre Pusan'a inen askerler buradan demir yoluyla yaklaşık 120 kilometre kadar kuzeyde ve iç kesimde bulunan Taegu vilayet merkezine gitmişlerdi.⁴⁵

Askerlerin Savaştağı Görevleri ve Kullandıkları Savaş Araç-Gereçleri

Kore'de askerlerin birbirinden farklı görevlerinin olduğu ve farklı savaş araç gereçleri kullandığı anlaşılmaktadır. Bu konuda askerlerden Mehmet Topçu, M1 piyade tüfeği ve Thompson tabancası; Davut Eker uçaksavar, Mehmet Zeki Akarca ise ağır

41 "Kore Savaş Birliğimiz Teagu'da Toplanıyor", *Zafer*, 20 Ekim 1950, s. 1.

42 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 100; "Savaş Birliğimiz Kore'ye Vasil Oldu", *Zafer*, 19 Ekim 1950, s. 1; "Savaş Birliğimiz Kore'de Hararetle Karşılandı", *Akşam*, 19 Ekim 1950, s. 2. Türk birliğinin Pusan'a varışını *Zafer* gazetesi muhabirliği de yapan Yarbay Natık Poyrazoğlu, "Pusan'da halk tarafından büyük tezahüratla karşılandı. Koreli kadınlar, çocuklar ve bütün Pusan halkı Türk askerlerini görmek için sokaklara yığılmışlardı. Şehrin her binasından bayraklar sallanıyor ve askerlerimizin üzerine çiçekler atılıyordu. Pusan'a çıkan askerlerimiz aynı gün Teagu'ya hareket etmeğe başlamıştır. Biz de Teagu'ya gidiyoruz. Orada toplanacağız." şeklinde ifade etmiştir. "Kore Savaş Birliğimiz Teagu'da Toplanıyor", *Zafer*, 20 Ekim 1950, s. 1.

43 Stanley Sandler, *The Korean...*, s. 5.

44 "Arrival and Smell" (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/arrival>, 19.02.2021.

45 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 101-102.

makinelî tüfek kullandığını beyan etmiştir. Gazilerden birine Türkiye’de aldığı askerî eğitimle doğrudan ilgili olmayan farklı bir görev verilmiştir. Mehmet Topçu bu konudaki uygulamayı; *“Pusan Limanı’na varıldığında askerlerin görev yerleri ve görev dağılımları konusunda yeni düzenlemeler yapıldı. Mesela ben Diyarbakır’da topçu iken Kore’de bana ileri gözetleme görevi verildi.”* şeklinde dile getirmiştir. Topçu ayrıca yerli halkın kullandığı silahlar ve Türk birliklerine sağlanan hava desteği konusunda *“Orada savaştan yerli halkın uçak ve helikopterleri yoktu. Havan topları, piyade tüfekleri ve el bombaları vardı. Başlangıçta bizim topçu birliklerine hava desteği yokken sonraki zamanlarda Türk jetleri tarafından hava desteği sağlanmaya başlandı.”* ifadelerini kullanmıştır.

Savaş bölgesine giden gaziler burada M1 piyade tüfeği, Thompson marka hafif makinelî tüfek, uçaksavar, ağır makinelî tüfek kullanmışlardır. Kore’de Amerikan kuvvetleri komutanlığının emrine girerek bu kapsamda belirlenen görevleri yapan Türk askerleri yine Amerikan silahlarını kullanmışlardır. Yazıcı’nın verdiği bilgiye göre Türk askerleri, Kore’ye kadar kendi silahlarıyla gitmekle birlikte esasen Amerikalıların dağıttığı savaş araç ve gereçlerini kullanmışlardır.⁴⁶ Bu kapsamda Topçu’nun savaşta Türk jetlerinin kullanıldığına dair verdiği bilginin yanlışlığını belirtmeliyiz.

Düşman Algısı ve Farkındalık

Kadirli’den Kore savaşına katılan gaziler kimler adına, kiminle ve niçin savaştıklarını farkındaydılar. Bu konuda bilgisine başvuru Mehmet Topçu, *“Biz orada Birleşmiş Milletler ve NATO adına savaşıyorduk ve düşman askerlerine Çaynis deniliyordu.”* derken Davut Eker ise *“Çinlilerle savaşıyorduk.”* ifadelerine yer vermiştir. Topçu, *“Peki niçin savaşıyordunuz?”* sorusuna *“Bunu size söyleyemem komutanlarımız bunun bir sır olduğunu, ölünceye kadar bu sırrı saklamamız gerektiğini bize tembihlediler ve bu konuda söz verip yemin ettik.”* şeklinde cevap vermiştir. Topçu, nazikâne ısrarlara rağmen komutanın kendisine verdiği sırrı açıklamaktan imtina etmiştir. Diğer gaziler Davut Eker ile Mehmet Zeki Akarca ise aynı soruya cevaben komünizme ve komünizmin yayılmasına karşı savaştıklarını ifade etmişlerdir.

Gazilerin savaşa, savaştaki dost ve düşman algısına dair farkındalıklarının üst düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Birleşmiş Milletler ve NATO adına Çin ve Kore askerlerine karşı savaşıldığını dile getirmeleri bunun göstergesidir. Nitekim gazilerden biri düşmanlara genel olarak Çinli anlamında *“Çaynis”* (Chinese) denildiğini hatırlamaktadır.

46 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 45-46.

Gazilerden Topçu'nun kendisine verilen sırrı saklama hususundaki titizliğı ahde vefa ve sadakat gibi değerlere ne kadar büyük bir önem attettiğinin göstergesidir.

İş Birliğı Yapılan Ülkeler

Gaziler, Birleşmiş Milletler ve NATO'ya bağı diğer ülkelerin askerleriyle koordineli ve iş birliğı içerisinde savaşmışlardır. Bu konuda Mehmet Topçu, "*Cephede Alman askerleri ile yakın bir konumda ve birbirimizle irtibatlı hareket ediyorduk.*" derken Davut Eker, "*Önceleri Amerikan askerleri ön cepheye savaşıyorlardı. Sonra ön cepheye bizi verdiler. Bizim arkamızda Amerikan ve Alman askerleri vardı.*" ifadelerini kullanmıştır.

Gaziler, Amerikan askerleriyle yan yana bulduklarından savaşta onların varlığına dikkat çekmişler, Yunanlar ise yolculuk vesilesi ile zikredilmiştir. Esasında Birleşmiş Milletler adına savaşa çok daha fazla (toplamda 19) ülke katılmıştır. Bunlar arasında Almanya yoktur.⁴⁷ Öyle anlaşılıyor ki Topçu, Almanlarla birlikte savaşma konusunda yanılmaktadır.

Cephede Barınma, Beslenme ve Uyku

Savaşa katılan gaziler cephede barınma, beslenme ve özellikle de uyku konusunda çok büyük güçlüklerle karşılaşmışlardır. Mehmet Topçu bu konuda; "*Savaş bölgesinde askeri çadırlar ve yeraltı sığınakları yapılmıştı. Son derece kısıtlı olan dinlenme ve uyuma vakitleri için buralar kullanılıyordu. Cephede bulunan askerlere mutfakta pişirilen yemekler değil daha çok konserve yemekler verilmekteydi.*" derken Davut Eker ise "*Yemeklerimiz daha çok kumanya ve hazır yemektir. Ancak sıcak yemek çıkarıldığı da olurdu. Bazen çikolata ve şekerleme de dağıtılırdı. Günlük sadece iki saatlik bir uykumuz vardı onu da uyku tulumunda uyuyorduk.*" ifadelerini kullanmıştır.

Kore'de buldukları zaman zarfında askerler daha çok konserve türü kumanyalarla besleniyor, çadır ve yeraltı barınaklarında kalıyorlardı. Bu durum savaşa Kadirli dışından katılan bazı gaziler tarafından da dile getirilmiştir.⁴⁸ Yazıcı'nın verdiği bilgilere bakılırsa Kore'de sadece kumanya değil aynı zamanda seyyar mutfaklarla sıcak yemek de verilmekteydi.⁴⁹ Bazı gaziler Amerikalılarla yeme alışkanlığı konusunda yaşanan

47 James F. Schnabel-Robert J. Watson, *The Joint...*, s. 293.

48 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, "Muğla-Milas...", s. 551-557; Nazan Kahraman, "Kore Gazileri Üzerine Nitel Bir Çalışma: Merzifonlu Kore Gazileri", *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)*, C.15, S.25, 2020, s. 3622.

49 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 45-46. İsmail Hakkı Nohutçu ise kendilerine düzenli olarak kumanya verildiğini ancak sıcak yemek yiyemediklerini belirtmiştir. Ercan Haytoğlu, "Denizli'li Kore...", s. 23.

farklılık ve sıkıntı dışında kendilerine Kore’de çok iyi bakıldığını dile getirirken⁵⁰, bazıları da aynı birlikte olmalarına rağmen Amerikalılara daha iyi bakıldığını belirtir. Uyku tulumunda uyumanın hem Türk hem de Amerikalı askerler için geçerli olduğu anlaşılmaktadır.⁵¹ Amerikalı bir asker (Stanley Jujii) de aşırı sıcak yaz günlerinden sıfırın altındaki kış günlerine değişen iklim şartları altında nöbet tuttıklarını, mumlarla ısıtılan konserve yediklerini, farelerle mücadele ederek dar sığınaklardaki sert zeminde uyumak zorunda kaldıklarını, uzun süre banyo yapamadıklarını, bit ve diğer haşerelerin yol açtığı enfeksiyonlardan korunmak için vücutlarına DDT⁵² sıkıldığını belirtmektedir.⁵³ Kanadalı askerler de geceleri kendilerini en fazla farelerle yılanların rahatsız ettiğinden bahsetmişlerdir.⁵⁴

Doğası gereği savaş, türlü zahmet ve zorluklara katlanmayı gerektirir. Ancak gazilerin beyanlarına bakılırsa savaş, Kore’nin iklimi ve coğrafi özellikleri itibarıyla askerler için ekstra cefa çekmeyi gerektirmişti. Savaş ortamı yalnız askerler için değil Kore halkı için de katlanılması güç neticeler doğurmuştur.

Kore’ye Dair İzlenimler: İnsan ve Tabiat

Gaziler; savaş ortamı, savaşın ülkeye, insanlara olan etkisi ile yerleşim bölgelerinin iklimi, bitki örtüsü ve yeryüzü şekilleri konusunda çeşitli bilgiler vermişlerdir. Mehmet Topçu bu konuda “*Bütün şehirler ve köyler yakılıp yıkılmış, tahrip edilmişti. İnsanlar açlık, susuzluk ve sefalet içerisindeydi. Kore, soğuk bir memleket olup çoğu zaman kar yağmaktaydı. Dağlık ve ormanlık bu arazide taşın olmaması dikkatimi çekmişti. Başlıca orman ürünleri; çam, ihlamur, kestane ve fıındıktı.*” derken Davut Eker, “*Kum Kale ve Vekkas (Vegas) ormanlık yani meşe, çam, fıındık, kestane, Çorman ise düzlük bir alandı;*

50 Mesela savaşa Amasya’dan katılan Halil Kanar, yemek konusundaki memnuniyetini şu ifadelerle dile getirir: “*Cephede iken yemeklerimiz helikopterle gelir, mevzilerde yerdik. Bize damperlerden su içirdiler, zehirli olur diye başka su içmemize izin vermediler. Yaşamamız iyiydi. Sefil kalmadık, Amerika bize baktı.*” Yine Amasyalı Hüseyin Demir ise “*Yemekler çok güzel idi. Bize tavuk ve hindi eti çıkıyordu.*” ifadelerini kullanmıştır. Selim Özcan, “Kore Savaşı...”, s. 740-741. Kendileriyle mülakat yapılan Kanadalı gaziler de (12 kişi) yemeklerden memnuniyet konusunda farklı görüşler dile getirmişlerdir. Onlar kendileri için ayrılan günlük istihkakları olduğunu, yemeklerde tavuk, sosis, fasulye, dondurma, biftek, yerel meyveler yediklerini; yemeklerin bazen konserve ve bazen de sıcak yemek şeklinde verildiğini belirtmişlerdir. Bir gazi de istihkakları arasında sigara ve biranın da bulunduğunu ifade etmiştir. “Food” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/food>, 20.02.2021.

51 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 131-132.

52 DDT: Organik halojen bileşikleri ailesine ait sentetik bir insektisittir ve çok çeşitli böceklerle karşı oldukça zehirlidir. Etkisini sinir sistemini dağıtarak göstermektedir. İlk olarak 1874 yılında geliştirilmişse de DDT’nin bitlere, pirelere ve sivrisineklerle karşı etkili olduğu II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında tespit edildi. “DDT” (Çevrimiçi), <https://www.britannica.com/science/DDT>, 26.11.2021.

53 *The Korean War Veteran’s Enduring Legacy*, Korea Health Industry Development Institute, 2012, s. 55-56.

54 “Pests” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/pests>, 20.02.2021.

iklimi soğuk ve kar yağışlıydı.” diyerek izlenimlerini aktarmıştı. Mehmet Zeki Akarca ise ülkenin yazın çok sıcak ve yağmurlu kışın ise çok soğuk olduğu bilgisini vermiştir.

Gazilerin Kore’ye dair izlenimleri temelde ülkenin coğrafi özellikleri, doğa şartları ile savaşın topluma etkisine dair olmuştur. Onların izlenimlerine göre Kore, soğuk bir iklime sahip olup coğrafyası dağlık ve ormanlıktır. Savaş, Kore halkını derinden etkilemiş onlar açlık, susuzluk ve sefaletle maruz kalmışlardı. Literatürdeki başka çalışmalarda da savaşa katılanların benzer izlenimleri edindikleri anlaşılmaktadır.⁵⁵ General Yazıcı, Kore’ye ilk ayak bastığında halkın fakirliğini ve perişanlığı fark etmişti. Hatta Türk askerlerinin kendi yiyeceklerini kıyından iç bölgelere doğru giderken istasyonlarda gördükleri çocuklarla paylaştıklarını aktarır.⁵⁶ Merzifonlu gazilerden biri de çoluk çocuk, genç, yaşlı halkın çok perişan vaziyette olduğunu belirtmiştir.⁵⁷ Savaşa Kanada’dan katılanların verdikleri bilgilere göre Kore halkı hem mevcut savaş durumu ve hem de bir süre önce yaşadıkları II. Dünya Savaşı nedeniyle son derece fakir düşmüştü. Evlerini doğada buldukları basit malzemelerle inşa ediyorlardı. Atları yoktu, çiftlerini öküzlerle ve sabanla sürüyorlardı. Kanadalı bir gaziye göre Kore’de savaş, siviller için askerlerden daha zordu.⁵⁸

Tuğgeneral Yazıcı, Kore’nin genel hatları itibarıyla yüksek dağlardan ve derin vadilerden oluştuğunu, güneyden kuzeye doğru gidildikçe dağların yüksekliğinin ve engebeli olma durumunun arttığını, iklimin güneyde ılıman iken kuzeye doğru sertleştiğini yaz ayları sıcaklık ortalamasının 25 derece olduğunu, nemli hava nedeniyle kış soğuklarının daha fazla hissedildiğini belirtmektedir.⁵⁹ Hakikaten Güney Kore’nin iklimi, kışın soğuk ve nispeten kuru, yazları ise sıcak ve nemlidir. Kışın en düşük ortalama aylık sıcaklıklar, güney sahili dışında donma noktasının altına düşer.⁶⁰ Kanadalı olup Kore’de

55 Ahmet Mehmetefendioğlu, “Bir Kutup...”, s. 203; Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 132; *The Korean...*, s. 99, 115. Mesela Amasyalı Hüseyin Demir, Kore halkının durumunu: “Kore halkı çok aç idi. Yemek yerken çocuklar yanıma gelip, bize bakıyorlardı. Onlara eklemek veriyorduk.” sözleriyle dile getirmiştir. Selim Özcan, “Kore Savaşı...”, s. 741.

56 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 102-103.

57 Nazan Kahraman, “Kore Gazileri...”, s. 3620.

58 Kanadalı Gazi Charles Trudeau, askerlerin hiç olmazsa kendilerini savunmak için silahlarının olduğunu ve iyi beslendiklerini belirttikten sonra “12, 13, 14 veya 15 yaşında bir çocuk ne yapabilir ki?” ifadelerini kullanmıştır. “Civilian Population” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/people/population>, 20.02.2021. Yine diğer Kanadalı gaziler de halkın ve çocukların aklıktan öldüğünü, özellikle çocukların durumunun perişan olduğunu, çocukların bir şeyler alabilme umuduyla sıkça askerleri takip ettiklerini, çocuklara yiyecek verdiklerini dile getirmişlerdir. Gazilerden Luther Ferguson, bir çocuğa bir çikolata fırlattığını, çikolatayı çocuğun elinden halktan birinin aldığını çocuğun mücadele edecek gücünün olmadığını çünkü ölmek üzere olduğunu ve az sonra öldüğünü anlatmıştır. “Starving Children” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/people/children>, 20.02.2021.

59 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 11-14.

60 “South Korea” (Çevrimiçi), <https://www.britannica.com/place/South-Korea#ref34956>, 15.09.2021.

bulunan askerlerin önemli bir kısmı ülkede yaz döneminde sürekli yağın muson yağmurlarından ve kış aylarının soğukluğundan bahsetmişlerdir.⁶¹ Basına, ABD yetkili organları tarafından Kore ikliminin sert olması nedeniyle Türk askerleri ve diğer ülke askerleri için uygun elbise gönderileceği haberleri yansımıştır.⁶²

Şu hâlde Kadırlılı gazilerin verdikleri bilgiler ile diğer gazilerin izlenimleri uyum halindedir. Bu durum esasında gazilerin genel anlamda ülkede iklimin nispeten daha sert olduğu orta ve kuzeye yakın yerlerde bulduklarını ve zorlu şartlar altında mücadele ettiklerini göstermektedir. Savaşın ister sivil ister asker her kesimden insan için feci sonuçlara yol açtığı şahitlerce dile getirilmiştir. Ancak hatıralara bakılırsa savaştan en çok çocuklar olumsuz etkileniyordu.

Ailelerle Haberleşme ve İrtibat

Gazilerin anlatımına göre askerler, Türkiye'deki aileleriyle mektup vasıtasıyla haberleşmişlerdi. Bu konuyu Mehmet Topçu, “*Askerler Türkiye’deki aileleriyle Kore Türk Birliği aracılığı ile mektuplaşabiliyorlardı. Mektubun Türkiye’ye gidip gelmesi bir, bir buçuk ay sürmekteydi*” şeklinde dile getirmiştir. Diğer taraftan Davut Eker karargâhta bulunan radyo aracılığı ile Türkiye’de olup bitenlerden haberdar olduklarını beyan etmiştir. Mehmet Zeki Akarca ise mektupla haberleştiklerini işaret ederek annesinin kendisine mektupla yazdığını fakat hatırlayamadığı özlem dolu bir şiirden bahsetmiştir.

Haberleşme kanalının sadece mektuplar olduğu diğer çalışmalarla da uyum halindedir.⁶³ Ancak Kore’deki gazilerin hepsinin bu şansa sahip olmadıkları ve aileleriyle hiç haberleşemeyenlerin de bulunduğu anlaşılmaktadır.⁶⁴ Başka bir çalışmaya konu olmuş gazilerden birinin verdiği bilgiye göre her asker ayda dört mektup gönderme hakkına sahipti. Mektuplardan her biri 50 sente gönderiliyordu.⁶⁵ Şanslı olanlar mektup dışında radyo aracılığı ile Türkiye’den haberdar olabiliyorlardı.⁶⁶

61 “Weather” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/weather>, 19.02.2021.

62 “Kore Birliğine Hususi Tayın”, *Zafer*, 17 Ekim 1950, s. 1.

63 Ahmet Mehmetefendioğlu, “Bir Kutup...”, s. 198, 200-202; Nazan Kahraman, “Kore Gazileri...”, s. 3621.

64 Özgür Yıldız-Hafize Doğramacı, “Muğla-Milas...”, s. 558.

65 *Zafer*’de yer alan bir habere göre PTT Genel Müdürlüğü, Kore’deki evlatlarına mektup gönderecek ailelerden para alınmamasına karar vermişti. “Kore Birliğine Mektuplar Ücretsiz”, *Zafer*, 24 Ekim 1950, s. 1.

66 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 131. Radyonun Türkiye’den haber alma konusunda etkili bir araç olduğunu Nurlu’nun verdiği bilgiler de teyit etmektedir. Ercan Haytoğlu, “Kore Gazisi...”, s. 19.

Sıcak Savaşa Giriş ve Yaralanma

Görüşme yapılan gazilerin cephede sıcak çatışmaya girdikleri anlaşılmaktadır. Savaşta yaralanan Mehmet Topçu olayı; *“Bir gün ileri gözetleme yaparken düşman bölgesinden sürekli bir kişinin bize doğru ateş açtığını fark ettim. Sonra ona bir baskın düzenleyip esir almak için komutanımdan izin istedim. Komutanım yoğun kış şartlarını gerekçe göstererek bunun çok riskli olduğunu söyleyip izin vermek istemedi. Fakat kar ve tipiye rağmen ısrar ederek komutanımdan gerekli onayı aldım ve bize ateş eden düşman askerinin siperine kadar vararak onu esir almayı başardım. Silahını bıraktırdım, önüme kattım ve kendi birliğimize doğru gelirken kulakları sağır eden bir havan sesi duydum. Esir asker yuvarlandı onu sırtladım ve birliğimizin olduğu yere kadar geldim. Bütün arkadaşlarım bana tuhaf tuhaf bakarak, ‘ne oldu böyle sana?’ dediler. ‘Ne olmuş ki?’ dedim. Sonra bir baktım her yerimden kanlar akıyor ve botumun içerisine ılık bir sıvı dolmuş. Havan topundan seken şarapnellerle başımın iki yerinden, sağ kolumdan ve sol bacağımdan yaralanmıştım. Beni alıp bir arabayla Türk Tugayı’na götürdüler. Tedavi aşamasında Koreliler benimle o kadar çok ilgilendiler ki yaralarımın iyileşmesi üç günde tamamlandı.”* şeklinde anlatmıştır.

Davut Eker ise yaralanma ve tedavi sürecini; *“Bir gün siperde ayakta gözetleme yaparken iki-üç metre yakınımı bir top mermisi düştü. Önce hiçbir şey hissetmedim. Sonra bir baktım botumun içi kan dolmuş. Yaralandığımı o zaman anladım. Baktım bacağımla arkasına bir şarapnel parçası isabet etmiş. Bölük komutanım İmadettin Canok beni hemen uçakla Japonya’ya gönderdi. Üç hafta Japonya’da kaldım. İyileştikten sonra tekrar birliğime döndüm. Komutanıma beni başka bir yere vermesini söyledim ama o bunu kabul etmedi. Savaş sonuna kadar aynı yerde kaldım.”* ifadeleriyle dile getirmiştir.

Mehmet Zeki Akarca’nın ise sıcak çatışmaya girdiğini ancak hafif bir şekilde yaralandığını; *“Bulduğum siper sürekli ateş altındaydı, etrafımdan ve başımın üstünden durmadan mermiler geçiyordu. Bir defasında bir mermi sağ kolumu yalayarak geçti. Onun dışında ciddi bir yaralanmam olmadı.”* şeklindeki ifadelerinden öğreniyoruz.

Şu hâlde gazilerin üçü de fiilen savaşarak mücadele etmiş ve yaralanmışlardır. Ciddi şekilde yaralanan gazinin tedavisi Japonya’da yapılmıştır. Yaralananların hepsi tedavi için Japonya’ya gitmemiş bazıları Pusan’da da tedavi olmuştur.⁶⁷ Savaşa Kanada’dan katılanların ifadelerine bakılırsa yaralılar cepheden helikopterlerle alınıyor, yaranın ağırlığına göre muamele görüyorlardı. Ağır yaralı olup da ameliyat olması ve uzun

67 Selim Özcan, “Kore Savaşı...”, s.738.

tedavi görmesi gerekenler Japonya'ya gönderilirken hafif yaralılar Kore'de tedavi ediliyorlardı.⁶⁸ Yaralı Türk askerlerine acil müdahale cephe gerisinde Türk hastanesinde, Birleşmiş Milletlere ait hastanelerde⁶⁹ veya Türk Kızılayı'na ait çadırlarda yapılıyordu.⁷⁰ 15 Temmuz 1953 tarihli bir belgeye göre Japonya'ya tedavi amacıyla gönderilen askerlere burada kaldıkları süre zarfında rütbesine göre tazminat adı altında gündelik bir para ödenmiştir.⁷¹

Türkiye'den katılan gaziler, kendi vatanlarından uzakta yardım maksadıyla başka bir ülkede bulunsalar da öz vatanlarını savunur gibi büyük bir cesaret, fedakârlık ve kahramanlık örneği göstererek mücadele etmişler ve bu özellikleriyle bütün dünyanın takdirini kazanmışlardır.⁷² Mehmet Topçu'nun ifadelerinden yalnız cesaret ve fedakârlığı değil aynı zamanda merhameti de hissetmek mümkündür.

Dönüş ve Karşılama

Bilgisine başvuru gaziler, dönüşte İzmir Limanı'na indiklerini beyan etmişlerdir. İzmir'de gaziler için coşkulu bir karşılama töreni yapılmıştır. Mehmet Topçu dönüşle ilgili anılarını; *“Kore'den dönüşümüz yine gemilerle ve aynı güzergâhtan yaklaşık bir ay sürdü. Bu defa İskenderun Limanı'na değil İzmir Limanı'na indik. Burada bizi büyük bir törenle ve coşkuyla halk ve yetkililer karşıladılar. Daha sonra trenle Adana'ya, oradan da kara yoluyla Kadiri'ye geldik.”* şeklinde dile getirmiştir. Mehmet Zeki Akarca da aynı güzergâhı ve vasıtaları kullanarak Kadiri'ye geldiğini beyan etmiştir. Davut Eker ise yolculuk ve bilhassa terhis işlemlerini daha detaylı bir şekilde anlatarak şu bilgileri vermiştir:

“Savaş bittiğinde tekrar gemilerle ve aynı güzergâhları takip ederek 28 günde İzmir'e geldik. Burada bizi yetkililer karşıladı. Savaş bölgesinde disiplin suçu (hırsızlık, emre itaatsizlik, cepheden kaçmaya teşebbüs vb.) işleyen askerler orada ayrılıp hapse gönderildi. Sonra yüzbaşım-la birlikte trenle Kayseri'ye geldik. Birliğe varıp terhis işlemlerimiz bittiğinde birlik komutanı üzerimdeki üniformamı da çıkarıp teslim etmemi istedi. Ben de giyecek sivil kıyafetlerimin olmadığını ve köye nasıl döneceğimi sordum. Yüzbaşım bana destek verdi ve en nihayetinde terhis olduğumda üzerimdeki askeri kıyafetleri çıkarmadım ve köyüme bu kıyafetlerle gittim.”

68 “Wounds” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/surviving/wounds>, 20.02.2021. Denizlili Gazi İsmail Hakkı Nohutçu da ağır yaralandığı için Japonya'da tedavi olmuştu. Ercan Haytoğlu, “Denizli’li Kore...”, s. 24.

69 Ercan Haytoğlu, “Denizli’li Kore...”, s. 24.

70 İlyas Topçu, *Kore Savaşı...*, s. 99.

71 Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın imzasını taşıyan 15 Temmuz 1953 tarihli kararname içeriğine göre; *“Kore Tugayına mensup personelden yaralanan veya hastalananlardan Japonya hastanelerinde tedavi görenlerin hastahanelerde kaldıkları müddetçe bazı ufak ve zaruri masraflarını karşılamak üzere”* subay ve astsubaylara günde 0,5'er dolar ve erlere ise 0,25'er dolar verilmesi kararlaştırılmıştı. *BCA*, Fon Kodu: 30.18.1.2, Yer No: 132.56.19, 15.07.1953.

72 Tahsin Yazıcı, *Kore...*, s. 215-226; Stanley Sandler, *The Korean...*, s. 163.

Savaş bittikten sonra Türkiye'ye dönüş yine gemilerle olmuş ve yaklaşık bir ay sürmüştür. Bu defa Kadırlı'den savaşa katılan bütün gaziler İzmir Limanı'na inmişler, burada büyük ve coşkulu bir kalabalık tarafından karşılanmışlardır. Başka yerden savaşa katılan gaziler ise dönüş yolculuğunun 22 gün sürdüğünü, Çanakkale ve İstanbul'da askerlerin büyük bir coşku ve heyecanla karşılandıklarını belirtmişlerdir.⁷³ Gazilerden biri Kadırlı'ye sivil elbisesi olmadığı için askerî elbise ile dönmüştür. Bu durum başka askerler için de geçerlidir. Ancak bir örnekte terhis olan gazi, askerî kıyafeti talep edildiğinden bağlı bulunduğu askerlik şubesine teslim etmiştir.⁷⁴ Amasya'dan katılan bir gazi, İzmir Seferihisar'a döndüklerinde kendileri için yedi kurban kesildiğini, yedi gün boyunca lokantaların kendilerine bedava yemek verdiğini dile getirmiştir.⁷⁵

Güney Kore'nin Gazilere Yaklaşımı, Madalya ve Ödüller

Savaşa katılan gazilerin Kore Cumhuriyeti yetkililerince çeşitli madalya ve sertifikalarla ödüllendirildiği anlaşılmaktadır. Bu konuda yaşadıklarını Mehmet Topçu, *“Kadırlı Askerlik Şubesi'nde bize törenle Kore'den gönderilen madalyalarımız ve gazilik beratımız verildi. Koreliler bize daima şükran ve minnet duygularını dile getirdiler ve baş tacı ettiler. Kore Devleti 2004 yılında beni “Barış Büyükelçisi Berati” ile ödüllendirdi. Bütün bunlar itibarımızın artmasına ve toplumda saygın bir yer edinmemize neden oldu.”* ifadeleriyle dile getirmiştir.

Mehmet Topçu'ya 2004'te gönderilen “Barış Büyükelçisi” beratında; *“Kore savaşı sırasında sizin ve ülkenizin, Kore Cumhuriyeti'nin hürriyeti ve demokrasisinin korunmasında göstermiş olduğunuz yardımlardan dolayı, Kore halkı adına sonsuz teşekkürlerimi sunmaktan onur duyuyorum. Özgür ülkemizin devamı için aziz fedakârlığınızın hatırasını kalbimizde daima muhafaza edeceğiz.”* ibarelerine yer verilmiştir (bkz. Ek-2). Diğer gaziler Davut Eker ile Mehmet Zeki Akarca'ya da madalyalar ve sertifikalar verilmiş; fakat onlar sertifikalarını kaybetmişlerdir.

Kadırlı'den Kore Savaşı'na katılan gazilerin anlattığına göre Koreliler, gazilere daima şükran ve minnet duygularını dile getirmişlerdir. Güney Kore tarafından çeşitli madalya ve sertifikaların gönderilmesi bunun en büyük kanıtıdır. Bu durum savaşa katılan bütün Kore gazilerine yönelik bir uygulamadır.⁷⁶ Ahmet Dağdeviren adlı bir gazi,

73 Ahmet Mehmetefendioğlu, “Bir Kutup...”, s. 206-207.

74 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 133.

75 Selim Özcan, “Kore Savaşı...”, s. 740.

76 Ahmet Mehmetefendioğlu, “Bir Kutup...”, s. 199.

Kore'den kendisine madalya ile birlikte çeşitli hediyeler ve elektronik eşya da gönderildiğini belirtmiştir.⁷⁷

Güney Kore'nin gazilerin gönlünü almaya yönelik çeşitli girişimlerini, dostluk ve samimiyet ile ahde vefanın göstergesi olarak değerlendirmek gerekir. Adı geçen devletin kendi bağımsızlıklarını koruma uğruna canlarını feda eden bu insanlara destekleri sembolik düzeyde de olsa devam etmektedir. Nitekim Güney Kore, 2020 yılı başlarında başlayıp halen devam etmekte olan küresel COVID-19 salgını münasebetiyle gazileri unutmadığını göstererek maske göndermiştir.⁷⁸ Bu durum milletlerin zor zamanında yapılan yardımların karşılıksız kalmadığını ve uzun süre etkili olabileceğini göstermesi bakımından kayda değerdir.

Halkın ve Devletin Gazilere Yaklaşımı

Savaş dönüşü gazilere halkın bakış açısı ve yaklaşımının değiştiği, saygınlık kazandıkları anlaşılmaktadır. Mehmet Topçu bu hususu; *“Kore Savaşı’ndan geldikten sonra halk arasında bizlere ‘Koreli’ Kadirli ağızyla söylemek gerekirse ‘Goralı’ denmeye başlandı. Dolayısıyla gerçek kimliğimiz unutuldu ve bir süre sonra adımız sorulduğunda kimse bizi tanımaz oldu. Hatta birçok insan benim adımla Ali sanmaktadır ve ‘Ali emmi’ diye hitap etmektedir. Hemen diğer bütün Kore Gazileri için de aynı durum söz konusudur.”* şeklindeki ifadeleriyle dile getirmiştir. Gaziler Davut Eker ve Mehmet Zeki Akarca da sadece kendilerinin değil Kore Savaşı’na Kadirli’den katılan bütün gazilerin “Koreli” diye anıldığını beyan etmişlerdir.

Devletin kendilerine karşı tutumu konusunda da gaziler farklı bilgiler vermişlerdir. Mehmet Topçu, *“Daha sonraki dönemlerde Kadirli Askerlik Şubesi veya Kadirli Şehitler Gaziler Derneği bizim için herhangi bir etkinlik düzenlemedi. Bir keresinde Adana Şehitler ve Gaziler Derneği bizimle irtibat kurdu fakat bu durum süreklilik*

77 Ahmet Oğuz, “Sözlü Tarih...”, s. 133.

78 Anadolu Ajansı'nın haberine göre Güney Kore'nin Ankara Büyükelçisi Choi Hong Ghi: *“Kore Savaşı'nın 70'inci yılında Covid-19 salgını yüzünden zorluk çeken Kore Savaşı gazilerimize olan tüm minnettarlığımızla maskeleri dağıtmaktayız.”* ifadelerini kullanmıştır. Proje kapsamında Türkiye’de halen hayattaki yaklaşık 1.000 Kore gazisi için Güney Kore’den 45.000 maske gönderilmiş olup maskelerin valilikler aracılığıyla dağıtılması planlanmıştır. *“Güney Kore’den Kore Savaşı Gazilerine 45 Bin Maske”*, 22.06.2020 (Çevrimiçi), <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/guney-kore-den-kore-savasi-gazilerine-45-bin-maske-/1885902>, 23.02.2021. Güney Kore’nin maskeyi sadece Türkler için değil diğer ülke gazilerine de gönderdiği, bu kapsamda toplam bir milyon maske hazırlandığı anlaşılmaktadır. *“Seoul to Send Face Masks to Foreign Veterans of Korean War”*, 07.05.2020 (Çevrimiçi), <https://www.bangkokpost.com/world/1914148/seoul-to-send-face-masks-to-foreign-veterans-of-korean-war>, 23.02.2021. Yine Güney Kore’den ABD’ye gaziler için 500.000 maske gönderilmiştir. *“South Korea Sends Face Masks to US Veterans To Mark 70th Anniversary Of War’s Start”*, 10.05.2020 (Çevrimiçi), <https://www.stripes.com/news/pacific/south-korea-sends-face-masks-to-us-veterans-to-mark-70th-anniversary-of-war-s-start-1.629184>, 23.02.2021.

göstermedi.” ifadelerine yer verirken Davut Eker ise “*Savaştan çok sonra devlet bize maaş bağladı, gazi kimliği verdi ama ne zaman olduğunu hatırlayamıyorum; şu anda ayda 1000 (bin) TL maaş almaktayız.*” demiştir. Diğer gaziler Mehmet Topçu ile Mehmet Zeki Akarca da kendilerine maaş bağlandığını ve sağlık güvencesine kavuşturdularını söylemişlerdir.

Gazilerin anlattıklarına bakılırsa savaş sonrası dönemde halkın onlara bakış açısı değişmiş, neredeyse gerçek isimleri unutulmuş ve onlara “Koreli” denilmeye başlanmıştır. Toplumdaki itibarları artmış ve adeta yeni bir kimlik kazanmışlardır. Mehmetefendioğlu da yaptığı çalışmada benzer bilgilere ulaşmıştır. Mesela onun röportaj yaptığı gazilerden Zeki Doğan, mahkemeye başvurarak “Koreli” soyadını almıştır.⁷⁹

Gazilerden biri askerlik şubesi, şehit ve gaziler derneği ve diğer yetkililerin kendilerini arayıp sormadığından yakınmıştır. Diğerleri ise Kore Savaşı’ndan çok zaman sonra maaşa bağlandığını ve ayda 1.000 TL maaş aldığını belirtmiştir. Gazilere 27 Nisan 1976 tarih ve 1985 sayılı kanunla maaş verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda Türk Tugayı’nın Kore’ye ayak bastığı Ekim 1950’den 1953 yılında imzalanan Panmunjom Ateşkes Antlaşması’na kadarki sürede fiilen savaşa katılmış olanlar, maaş almaya hak kazanmışlardır. Ayrıca kanunun ikinci maddesinde kendileri ve eşlerinin askerî hastaneler ile devlet hastanelerinde bedava tedavi olmaları ve belediye otobüsleri ile Devlet Demiryolları vasıtalarından ücretsiz bir şekilde yararlanmaları hükme bağlanmıştır.⁸⁰

Sonuç

Kadirli’den Kore Savaşı’na katılan üç gazinin kura yöntemiyle seçildikleri, seçimden sonra savaş için gerekli eğitime tabi tutuldukları, yirmi günden fazla süren bir yolculuk sonrasında Kore’nin Pusan şehrine ulaştıkları, ardından savaş bölgesine hareket ettikleri, savaşta aktif olarak görev alıp Amerikan silahları kullandıkları, kime karşı savaştuklarının farkında oldukları, cephe hattında çok büyük zorluklara katlandıkları, doğal şartların askerler üzerindeki etkisi ile savaşın insan yerleşimleri ve siviller üzerindeki etkisine dair canlı hatıralara sahip oldukları, savaş sonrası Güney Kore yöneticilerinin gazileri çeşitli şekillerde ödüllendirdikleri, Türkiye’de de gecikmeli de olsa devlet tarafından kendilerine maaş bağlandığı anlaşılmaktadır.

79 Ahmet Mehmetefendioğlu, “Bir Kutup...”, s. 198.

80 “20/2/1968 Tarihli ve 1005 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve Kore Gazilerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun”, *Resmî Gazete*, S.15574, 30 Nisan 1976.

Yapılan bu sözlü tarih çalışması ile gazilerin Kore Savaşı'na dair resmî belgelere yansımaları pek mümkün olmayan bireysel hatıra, bilgi, duygu ve düşünceleri gün yüzüne çıkarılmış ve kayıt altına alınmıştır. Bu vesile ile onların savaşta oynadığı rol ve savaşa etkisi ile savaşın onların hayatına etkisine dair bilgilere ulaşılmıştır. Türkiye, II. Dünya Savaşı sonrası oluşan Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu dünyanın ilk sıcak savaşına dünya barışının sağlanmasına katkı sağlamak, uluslararası platformda yalnızlıktan ve Sovyet tehdidinden kurtulmak gibi amaçlarla girmiş ve savaşın gidişatına etki etmiştir. Savaşa Kadırlı'den katılan gaziler, Kuzey Kore ve müttefiklerini durdurmak için oluşturulan Birleşmiş Milletler kuvvetleri safında yer alarak Güney Kore'nin bağımsızlığına ve Türkiye'nin NATO'ya girmesine kuvvetleri nispetinde katkı sağlamışlardır. Sovyetler Birliği'nin, Türkiye'nin NATO'ya girmesinden sonra toprak talepleri ve Boğazlar üzerindeki isteklerinden vaz geçmesi ile Türkiye'nin yurtdışı kaynaklı güvenlik probleminin önemli ölçüde çözüldüğü söylenebilir. Gazilerin anlatıları savaş ortamında ister asker olsun isterse sivil toplumun hemen her kesiminden insanın yaşadığı zorlukları, ölümleri, yaralanmaları; açlık, kıtlık ve sefalet gibi durumları canlı bir şekilde gözler önüne getirdiği gibi savaşın doğası hakkında da çıkarımlarda bulunmayı mümkün kılmaktadır.

Gazilerin yaşadıkları, I. ve II. Dünya Savaşlarında olduğu gibi modern çağda bir savaşın yerel olmaktan çıkıp global bir mahiyet kazanabileceğini ve binlerce kilometre uzaktaki insanların hayatını bile değiştirebileceğini göstermesi bakımından da ilgi çekicidir. Türk askerlerinin ittifaklar uğruna kendi sınırları dışında ama kendi ülkesinin çıkarları adına savaşmasının önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Ülke ve dünya barışına katkı sağlamak, insan hak ve hürriyetlerini uluslararası boyutta temin etmek amacıyla bugün de Türk askerinin dünyanın çeşitli çatışma bölgelerinde görev yaptığı unutulmamalıdır. Kore gazileri örneğinden yola çıkılarak fedakârlık, kahramanlık, barış, yardımlaşma ve vatan sevgisi gibi değerlerin yeni nesle öğretilmesi, bunu sağlamanın yolunun ise her düzeydeki tarih öğretim programları ile ders kitaplarında bu değerlere çokça yer vermekten geçtiği düşünülmektedir.

Bu çalışmadan yola çıkıldığında tarih araştırmacıları ve öğrencilerin (ortaöğretim ve lisans düzeyi) Kıbrıs Barış Harekâtı başta olmak üzere yakın dönemde Türkiye'de meydana gelen toplumsal, siyasi, ekonomik (örneğin darbeler, darbe girişimleri, ekonomik krizler, gündelik hayat, çalışma hayatı, eğitim, sınır ötesi harekâtlar vs.) konularda sözlü tarih çalışmaları yapabilecekleri düşünülmektedir. Bunların yapılması halinde büyük tarih anlatılarının farklı bakış açılarıyla anlaşılması ve öğrenilmesine katkı sağlandığı gibi, öğrencilerin tarih dersinden beklenen bir takım beceri (değişim ve sürekliliği

algılama, eleştirel düşünme, tarihsel sorgulama, empati vb.) ve değerleri (vatanseverlik, fedakârlık ve kahramanlık vb.) kazanmaları mümkün olabilecektir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Kaynakları⁸¹

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Kadirli Askerlik Şubesi Arşiv Kayıtları

2. Resmî Yayınlar⁸²

Resmî Gazete

3. Süreli Yayınlar⁸³

Akşam

Resmî Gazete

Yeni Sabah

Yeni İstanbul

Zafer

4. Araştırma Eserler

Alacakaptan, Aydın Güngör: “Türk-Sovyet İlişkileri (1921-1945)”, *Çağdaş Türk Diplomasisi 200 yıllık Süreç*, haz. İsmail Soysal, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999, s. 281-291.

Armaoğlu, Fahir: *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1987.

---

81 Kullanılan belgelerin künyeleri dipnotlarda gösterilmiştir.

82 Kullanılan resmî yayınların künyeleri dipnotlarda gösterilmiştir.

83 Kullanılan süreli yayınların künyeleri dipnotlarda gösterilmiştir.

- Corfield, Justin: “Korea, Late Yi Dynasty”, *Encyclopedia of World History*, C.IV, ed. by Marsha E. Ackermann, Michael J. Schroeder, Janice J. Terry, Jiu-Hwa Lo Upshur, Mark F. Whitterss, New York, Facts on File, 2008, s. 211-213.
- Dora, Celâl: *Kore Savaşında Türkler 1950-1951*, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1963.
- Hall, Robert B.: “Kore”, *Grolier International Americana*, C.9, İstanbul, Medya Holding A.Ş., 1993, s. 70.
- Haynes, Kathryn: “Other Lives in Accounting: Critical Reflections on Oral History Methodology in Action”, *Critical Perspectives on Accounting*, C.21, S.3, Mart 2010, s. 221-231.
- Haytoğlu, Ercan: “Denizli’li Kore Savaşı Gazisi İsmail Hakkı Nohutçu Gözüyle Kore Savaşı”, *Geçmişten Günümüze Denizli Dergisi*, S.1, Ocak-Şubat-Mart, 2004, s. 22-24.
- Haytoğlu, Ercan: “Kore Gazisi Kadir Nurlu”, *Geçmişten Günümüze Denizli Yerel Tarih ve Kültür Dergisi*, S.33, Eylül-Aralık 2012, s. 10-21.
- Haytoğlu, Ercan: “Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.11, 2002 (1), s. 76-115.
- Kahraman, Nazan: “Kore Gazileri Üzerine Nitel Bir Çalışma: Merzifonlu Kore Gazileri”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)*, C.15, S.25, 2020, s. 3601-3632.
- Keloğlu İşler, Esra İlkay-Analı, Serdar: “Kore Savaşı’na Katılma Sürecinde Basın Yoluyla Halkın Onayını Arttırmak”, *Erciyes İletişim Dergisi “Akademia”*, C.4, S.2, 2015, s. 86-104.
- Lew, Young Ick: *Brief History of Korea*, The Korea Society, New York, 2000.
- Mehmetefendioğlu, Ahmet: “Bir Kutup Yıldızının Hikâyesi Savaşta Asker, Barışta Elçi”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi (ÇTTAD)*, C.X, S.22, Bahar 2011, s. 193-213.
- Nagai, Yonosuke: “The Korean War: An Interpretative Essay”, *The Japanese Journal of American Studies*, No.1, 1981, s. 151-171.
- Oğuz, Ahmet: “Sözlü Tarih Çerçevesinde Kore Gazilerinin Kore Savaşıyla İlgili Hatıraları”, *Millî Folklor*, Y.24, S.94, 2012, s. 123-136.
- Oğuz, Müge Kübra: *Choson Krallığı’ndan Dehan İmparatorluğu’na: Kore’nin Dış Politikaları (1876-1910)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2019.
- Oran, Baskın: “Türkiye’nin Kuzeyindeki Büyük Komşu Sorunu Nedir? (Türk-Sovyet İlişkileri 1939-1970)”, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C.25, S.1, 1979, Ayrı Basım, s. 41-93.
- Öke, Mim Kemal: *Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore 1950-1953*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1990.

- Özcan, Selim: “Kore Savaşı ve Savaşa Katılan Amasyalı Şehit ve Gaziler”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y.12, S.33, Aralık 2019, s. 714-755.
- Roy, K. Flint: “Kore Savaşı”, *Grolier International Americana*, C.9, İstanbul, Medya Holding A.Ş., 1993, s. 76.
- Sandler, Stanley: *The Korean War: No Victors, No Vanquished*, Kentucky, The University Press of Kentucky, 1999.
- Schnabel, James F.-Watson, Robert J.: *The Joint Chiefs of Staff and National Policy Korean War*, C.III, Washington, History of the Joint Chiefs of Staff, 1998.
- The Korean War Veteran's Enduring Legacy*, Korea Health Industry Development Institute, 2012.
- Thompson, Paul: *Geçmişin Sesi*, yay. haz. Ayşen Anadol, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.
- Topçu, İlyas: *Kore Savaşı ve Kars-Ardahan İçin Kore Şehitleri ve Gazileri*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars, 2009.
- Türkman, Sayim: “Kore Savaşı ve Türkiye'nin Nato'ya Girişi”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, C.XIV, S.2, Kış 2014, s. 131-148.
- Uçarol, Rifat: *Siyasi Tarih*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1985.
- Uyar, Mesut-Güvenç, Serhat: “One Battle and Two Accounts: The Turkish Brigade at Kunuri in November 1950”, *The Journal of Military History*, C.80, S.4, Ekim 2016, s. 1117-1147.
- Yazıcı, Tahsin: *Kore Hatıralarım*, İstanbul, Ülkü Basımevi, 1963.
- Yıldırım, Ali-Şimşek, Hasan: *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011.
- Yıldız, Özgür-Azman, Ahmet: *Şimal Yıldızı Kore 'de*, Ankara, Astana Yayınları, 2020.
- Yıldız, Özgür-Doğramacı, Hafize: “Muğla-Milas Kore Gazilerinin Anıları Işığında Kore Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Tarih Okulu Dergisi*, S.XVII, 2014, s. 545-570.

5. Elektronik Kaynaklar

- “93 Yaşındaki Kore Gazisi Hayatını Kaybetti”, 14.05.2019 (Çevrimiçi), <https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/osmaniye/kadirli/93-yasindaki-kore-gazisi-hayatini-kaybetti-993754>, 22.02.2021.
- “Arrival and Smell” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/arrival>, 19.02.2021.

- “Civilian Population” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/people/population>, 20.02.2021.
- “DDT” (Çevrimiçi), <https://www.britannica.com/science/DDT>, 26.11.2021.
- “Güney Kore’den Kore Savaşı Gazilerine 45 Bin Maske”, 22.06.2020 (Çevrimiçi). <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/guney-korenden-kore-savasi-gazilerine-45-bin-maske-/1885902>, 23.02.2021.
- “Mehmet Astsubayın Anlatımıyla Kore Yolculuğu”, 17.09.2018 (Çevrimiçi), <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/mehmet-astsubayin-anlatimiyla-kore-yolculugu/1256622>, 15 Eylül 2021.
- “Pests” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/pests>, 20.02.2021.
- “Seoul to Send Face Masks to Foreign Veterans of Korean War”, 07.05.2020 (Çevrimiçi), <https://www.bangkokpost.com/world/1914148/seoul-to-send-face-masks-to-foreign-veterans-of-korean-war>, 23.02.2021.
- “South Korea Sends Face Masks to US Veterans To Mark 70th Anniversary Of War’s Start”, 10.05.2020 (Çevrimiçi), <https://www.stripes.com/news/pacific/south-korea-sends-face-masks-to-us-veterans-to-mark-70th-anniversary-of-war-s-start-1.629184>, 23.02.2021.
- “South Korea” (Çevrimiçi), <https://www.britannica.com/place/South-Korea#ref34956>, 15.09.2021.
- “Starving Children” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/people/children>, 20.02.2021.
- “Weather” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/conditions/weather>, 19.02.2021.
- “Wounds” (Çevrimiçi), <https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/history/korean-war/land-morning-calm/surviving/wounds>, 20.02.2021.

6. Sözlü Tarih Görüşmeleri

Davut Eker ile yapılan görüşme, Adana, 06.11.2018.

Mehmet Topçu ile yapılan görüşme, Adana, 07.10.2018.

Mehmet Zeki Akarca ile yapılan görüşme, Adana, 16.11.2018.

EKLER

Ek 1: Kendileriyle Görüşme Yapılan Gaziler

Mehmet Topçu

Davut Eker

Mehmet Zeki Akarca

Ek 2: Gazi Mehmet Topçu'ya Kore'den gönderilen madalyalar ve "Barış Büyükelçisi" berati

